

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROSTŘEDKY PROFESNÍ SEBEOBRANY U
POLICIE ČR A JEJICH VYUŽITÍ**

Autor práce: Jakub Trš, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinované

Vedoucí práce: Mgr. Antonín Šturm

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Trš

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Prostředky profesní sebeobrany u Policie ČR a jejich využití

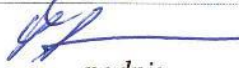
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Means of professional self-defense of the Policie ČR and their use

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

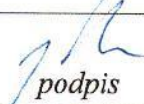
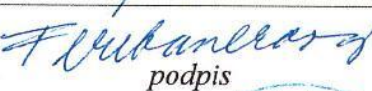

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Antonín Šturm

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad 2020

Cíl bakalářské práce: Cílem praktické části této bakalářské práce bude objasnit určité vztahy a jevy v rámci problematiky týkající se prostředků profesní a osobní sebeobrany, přičemž se zaměřím zejména na celkovou orientovanost u respondentů. Dále bude cílem zjištění míry využívání různých prostředků sebeobrany. Dalším cílem bude například zjistit znalost zákonného oprávnění k použití prostředků sebeobrany.

Student: Jakub Trš	6.11.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Antonín Šturm	6.11.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	13. 11. 20 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1. 12. 20 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	7. 12. 20 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Antonínu Šturmovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

TRŠ, J. *Prostředky profesní sebeobrany u Policie ČR a jejich využití: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 63 s.
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Antonín Šturm.

Klíčová slova: sebeobrana, profesní sebeobrana, Policie České republiky, PČR, donucovací prostředky, zbraně, okolnosti vylučující protiprávnost, nutná obrana, krajní nouze

Bakalářská práce po věcné stránce objasňuje základní problematiku profesní sebeobrany u Policie České republiky, kde je nastíněno, jak probíhá a jaký má smysl základní a další odborná příprava. Dále pak přináší určitý vhled do teorie sebeobrany z osobního a profesního hlediska, přičemž profesní oblast zkoumá blíže. Zejména osvětluje možnosti a oprávnění, které má každý příslušník Policie České republiky. Práce seznamuje veřejnost s nejčastěji používanými donucovacími prostředky, které jsou dále rozděleny na prostředky beze zbraně, prostředky nesmrtící a prostředky smrtící neboli střelné zbraně. Práce dále objasňuje nejdůležitější zákonné podmínky k použití služební zbraně a donucovacích prostředků dle zákona č. 273/2008 Sb., a dále okolnosti vylučující protiprávnost podle trestního zákoníku. Teoretickou část doplňuje část empirická, kde je, pomocí výzkumné metody – dotazníkového šetření, proveden výzkum v oblasti dané problematiky, například pak orientovanost v oblasti profesní sebeobrany, míra znalosti zákonných podmínek k použití donucovacích prostředků, a míra, v jaké se tyto prostředky používají.

ABSTRACT

TRŠ, J. *Means of professional self-defense of the Police ČR and their use: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 63 p. Supervisor: Mgr. Antonín Šturm.

Key words: self-defense, professional self-defense, Police of the Czech Republic, Police, coercive means, weapons, circumstances precluding illegality, necessary defense, extreme emergency

The bachelor's thesis clarifies the basic issues of professional self-defense at the Police of the Czech Republic, where it is outlined how it takes place and what is the meaning of basic and further training. Furthermore, it brings a certain insight into the theory of self-defense from a personal and professional point of view, while examining the professional area in more detail. In particular, it sheds light on the possibilities and authorizations that every member of the Police of the Czech Republic has. The work acquaints the public with the most commonly used coercive means, which are further divided into means without weapons, non-lethal means and means of death or firearms. The thesis further clarifies the most important legal conditions for the use of service weapons and coercive means according to Act No. 273/2008 Coll., As well as the circumstances precluding illegality under the Criminal Code. The theoretical part is supplemented by the empirical part, where, using a research method - a questionnaire survey, research is conducted in the field, such as orientation in professional self-defense, degree of knowledge of legal conditions for coercive means and the extent to which these means are used.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Služební příprava příslušníků Policie ČR.....	12
2.1 Základní činnosti policie	12
2.2 Základní odborná příprava	14
2.3 Další odborná příprava policistů k výkonu služby	15
3 Sebeobrana.....	17
3.1 Osobní sebeobrana.....	18
3.2 Profesní sebeobrana	19
4 Prostředky profesní sebeobrany u Policie ČR	21
4.1 Nesmrtící technické prostředky sebeobrany	21
4.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy	22
4.1.2 Slzotvorný prostředek.....	23
4.1.3 Teleskopické obušky.....	24
4.1.4 Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky	25
4.1.5 Pouta	25
4.1.6 Varovný výstřel a hrozba namířenou střelnou zbraní.....	25
4.2 Služební pes.....	25
4.3 Střelné zbraně	26
4.4 Podmínky pro užití donucovacího prostředku nebo zbraně	27
4.4.1 Obecné ustanovení.....	27
4.4.2 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku	27
4.4.3 Použití zbraně	29
4.4.4 Povinnosti policisty po použití donucovacího prostředku nebo zbraně ...	31
5 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	33
5.1 Krajní nouze	33

5.2	Nutná obrana	34
5.3	Rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí	35
5.4	Oprávněné použití zbraně	35
6	Kvantitativní výzkumné šetření	36
6.1	Cíl výzkumu	36
6.2	Předmět výzkumu	36
6.3	Výzkumný soubor.....	37
6.4	Použitá metodika práce	37
6.5	Sběr a zpracování dat	38
	Závěr	54
	Seznam použitých zdrojů	56
	Seznam zkratk.....	59
	Seznam tabulek.....	60
	Seznam grafů	61
	Přílohy	62

Úvod

Život, zdraví a potažmo i majetek patří mezi tři základní priority, které si ve svém životě chrání téměř každý občan. V moderní době taktéž došlo k velkému nárůstu kriminality, kdy mnozí pachatelé v těchto případech neberou žádné ohledy na své potencionální oběti. Vzhledem k této vzniklé situaci je potřeba, aby běžný obyvatel uměl v případě, kdy dojde k ohrožení některé z výše uvedených základních priorit člověka, na toto adekvátně reagovat a umět se efektivně bránit dostupnými sebeobránnými prostředky. To samozřejmě v souladu se zákony České republiky. Totéž však platí i u příslušníků bezpečnostních složek působících v České republice, jejichž úkolem je chránit bezpečnost obyvatel. Téma dané práce jsem vybral z důvodu, že již několik let pracuji jako příslušník Policie České republiky a k této problematice mám logicky velmi blízko.

Daná práce je členěna na teoretickou a praktickou část, kdy teoretická část práce je rozdělena na 5 kapitol. V první kapitole nastíním cíl této bakalářské práce a zejména upřesním, jaká metodika bude použita k sepsání empirické části. Ve druhé kapitole, která obsahuje 3 podkapitoly, specifikuji charakteristiku Policie České republiky zaměřenou na vzdělávání a výcvik příslušníků u Policie. Uvedu rozdíl mezi základní odbornou přípravou a dalším odborným vzděláním, a dále nastíním rozdíl v četnosti a intenzitě výcviku u policistů, kteří jsou zařazeni na různých služebních místech. Třetí kapitola bude zaměřena na seznámení s pojmem osobní sebeobrany a profesní sebeobrany. Čtvrtá kapitola mé práce se bude zabývat charakteristikou prostředků profesní sebeobrany u policie ČR, zde budou tyto prostředky, pro policisty známé jako „Donucovací prostředky“, vyjmenovány a blíže charakterizovány. Dále zde budou uvedeny a blíže rozvedeny zákonné podmínky policistů k použití donucovacích prostředků, nebo zbraně. Poslední kapitola teoretické části bude zaměřena na objasnění a vysvětlení pojmů, které se týkají okolností vylučujících protiprávnost, mezi které patří zejména nutná obrana, krajní nouze a přípustné riziko.

Pro sepisování praktické části práce jsem zvolil kvantitativní výzkum, který dle mého názoru je pro získávání poznatků z dané problematiky nejvíce přínosný, konkrétně jsem pak zvolil metodu dotazníkového šetření. K tomuto účelu jsem vybral respondenty z řad nejvíce rozšířené ozbrojené složky působící v České republice, kdy se jedná o Policii České republiky. Každému respondentovi bude předložen mnou vypracovaný dotazník s celkem patnácti otázkami ve vztahu k dané problematice. Cílem této části práce bude

objasnit vztahy a jevy, které se týkají problematiky prostředků profesní sebeobrany, se zaměřením na celkovou orientovanost v dané problematice a využívání profesní sebeobrany příslušníky Policie České republiky. Dále na míru proškolení v rámci prostředků profesní sebeobrany, či v jaké míře a s jakou účinností jsou prostředky sebeobrany využívány. Pro můj výzkum bude důležité si stanovit harmonogram projektu a způsob sběru dat, přičemž získaná data bude potřeba správně analyzovat a následně interpretovat.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Teoretická část této práce byla zaměřena na charakteristiku a organizaci Policie, a dále pak vzdělávání v rámci Policie České republiky, přesněji na vzdělávání policistů v rámci základní odborné přípravy, kterou musí absolvovat každý, nově nastupující policista, a další odborné přípravy, kterou pravidelně podstupuje každý sloužící policista.

Teoretická část byla dále zejména zaměřena na charakteristiku profesní sebeobrany, dále pak na možnosti, které profesní sebeobrana policistovi dává ke své ochraně, nebo k ochraně dalších osob. Dalším zaměřením teoretické části byla charakteristika samotných technických prostředků, které jsou v rámci profesní sebeobrany nejvíce využívány. Ve vztahu k těmto prostředkům profesní sebeobrany u Policie ČR se dále zaměřím na zákonné podmínky, za kterých mohou být tyto prostředky použity. V poslední kapitole teoretické části byla nastíněna problematika pojmů, které se týkají okolností vylučující protiprávnost, mezi které patří zejména nutná obrana, krajní nouze a přípustné riziko. Empirická část této práce bude na toto navazovat a bude věnována možným aktuálním problémům v současném ukotvení, které je využíváno při profesní sebeobraně v rámci Policie České republiky. Výzkum bude proveden prostřednictvím mnou sestaveného dotazníku, který bude distribuován policistům, kteří jsou služebně zařazeni v rámci Krajského ředitelství Policie Plzeňského kraje.

K sepisování empirické části této bakalářské práce jsem zvolil kvantitativní výzkum, který dle mého názoru je pro získávání poznatků z dané problematiky nejvíce přínosný, konkrétně jsem pak zvolil metodu dotazníkového šetření. K tomuto účelu jsem vybral respondenty z řad policistů, kteří jsou služebně zařazeni v rámci Krajského ředitelství Policie Plzeňského kraje, kdy každému respondentovi bude předložen mnou vypracovaný dotazník s celkem patnácti otázkami ve vztahu k dané problematice.

Cílem této části práce bude objasnit vztahy a jevy, které se týkají problematiky prostředků profesní sebeobrany, a to se zaměřením na orientovanost v problematice a míru využívání příslušníky Policie. Dále na míru proškolení v rámci prostředků profesní sebeobrany, či v jaké míře a s jakým účinkem jsou prostředky sebeobrany využívány.

Pro můj výzkum bude důležité si stanovit harmonogram projektu a způsob sběru dat, přičemž získaná data bude potřeba správně analyzovat a následně interpretovat.

2 Služební příprava příslušníků Policie ČR

2.1 Základní činnosti policie

Policie České republiky (PČR) je ozbrojený bezpečnostní sbor ČR, který působí na celém území České republiky. Ke vzniku PČR došlo dne 15.06.1991, a to reformou svého československého předchůdce, který se nazýval Veřejná bezpečnost Sboru národní bezpečnosti. Vznik PČR byl zakotven v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Dne 01.01.2009 Sb. vešla v účinnost obdoba tohoto zákona, a to zákon č. 273/2008 Sb., který do současné doby upravuje činnost PČR.¹

Činnost PČR řídí policejní prezidium, v jehož čele stojí policejní prezident, kterým je od 1. prosince 2018 genmjr. Mgr. Jan Švejdar. Policejní prezident se za činnost Policie zodpovídá ministru vnitra, Janu Hamáčkovi, který je ve své funkci od 27. června 2018.

Hlavním úkolem PČR je zejména služba veřejnosti, která je ustanovena a blíže popsána v § 2 zák. č. 273/2008 Sb.

„Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“²

Policie ČR je v současné době nepočtenějším bezpečnostním sborem České republiky, který zajišťuje mnoho činností, které jsou citovány výše. Při ochraně výše uvedených hodnot často dochází k nebezpečným situacím, které jsou v některých případech i na hranici ohrožení života. Aby byl policista připraven na tyto situace, absolvuje po přijetí do služebního poměru, základní odbornou přípravu (ZOP), kde se mimo jiné vzdělává v oblasti použití donucovacích prostředků, oblasti taktiky a střelecké přípravě.³

---

¹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *20 let Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx>

² ČESKO, § 2 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4086

³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, str. 4

Občan, který se chce ve svém životě stát se policistou, by si měl nejdříve uvědomit, že pod pojmem „práce u policie“ se jedná o celoživotní povolání, nebo spíše poslání. V tomto povolání bude muset po celou dobu svého služebního poměru usilovat o trvalou náklonnost občanů. Dále bude muset usilovat o dobré vztahy s dalšími institucemi. Mnohokrát se také stane, že tato práce nebude vůbec jednoduchá. Zejména by si tento občan měl také uvědomit skutečnost, že ve svém životě již bude nadále vždy a řádně dodržovat zákony, a s každým člověkem bude jednat tak, aby byl při své dalším rozhodování nestranný a spravedlivý. Neposlední věcí, kterou by si tento občan měl uvědomit je to, že se bude muset nejméně v rámci svého služebního poměru neustále vzdělávat, neboť neustále dochází k novelám zákona. K tomu je nutné zmínit, že se „učí“ i pachatelé, a s příchodem moderní doby, jim tato dává neustále nové možnosti k tomu, jak páchat trestnou činnost. V tomto ohledu je důležité být vždy napřed před pachatelem. Služební poměr příslušníků Policie České republiky vymezuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů⁴

Příslušník policie České republiky, který bude při výkonu svého povolání vykonávat mnoho činností, které jsou spojené s různými oprávněními a hlavně povinnostmi, musí disponovat určitými specifickými vlastnostmi. Do řad Policie České republiky nemůže být tedy přijat každý, kdo o přijetí požádá. Kritéria pro toto přijetí jsou stanovena ve výše uvedeném zákoně č. 361/2003 Sb. Jedná se zejména o to, aby do řad příslušníků Policie nebyl přijat ten, kdo tato kritéria nesplňuje, a policejní sbor byl tvořen pouze příslušníky s potřebnými kvalitami. Do služebního poměru může být přijat pouze občan České republiky, který o to požádá, je bezúhonný, plnoletý, zdravotně, fyzicky a psychicky způsobilý, má potřebné vzdělání, tedy středoškolské zakončené maturitní zkouškou. V současné době má tento občan možnost, pokud má alespoň výuční list, si maturitní zkoušku dodělat v průběhu 2 let, dále je tento občan svéprávný, nevykonává živnostenskou ani jinou výdělečnou činnost a není členem politické strany, či politického hnutí.⁵

---

⁴ TOMEK, P. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, 2012, str. 58

⁵ tamtéž

2.2 Základní odborná příprava

Po přijetí do služebního poměru k PČR, tedy po úspěšném splnění veškerých podmínek přijímacího řízení, je každý policista vyslán na, v současné době, 12měsíční kurz, který se nazývá základní odborná příprava (ZOP).

Absolvování základní odborné přípravy (ZOP) je ustanoveno v Nařízení Ministerstva vnitra ze dne 23. srpna 2010 (NMV č. 40/2010, o vzdělávání v policejních školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra (MV) a v dalších vzdělávacích zařízeních), konkrétně pak v článku 4 tohoto nařízení.

„Čl. 4

Základní odborná příprava

(1) Základní odbornou přípravu absolvuje každý policista bezprostředně po prvním přijetí do služebního poměru, případně i po ustanovení na služební místo z jiného bezpečnostního sboru, stanoví-li tak služební funkcionář.“⁶

V rámci této přípravy se policista vzdělává, pod vedením policejních instruktorů a dalších policistů z praxe, v oblasti bezpečnostně-právní činnosti, a tím se připravuje na budoucí výkon služby.

Celá 12měsíční základní odborná příprava je rozdělena do 3 částí.

První část se nazývá „nástupní příprava“, která trvá jeden měsíc. Zde je kladen zejména důraz na fyzickou a psychickou připravenost policisty. Dále je tato část ve velké míře zaměřena na střeleckou přípravu.

Druhá část se nazývá „Odborná příprava“ a trvá 6 měsíců. Zde je policista komplexně školen ve všech oblastech důležitých pro budoucí výkon povolání. Jedná se například o právní oblast, použití donucovacích prostředků a zbraně, taktiky zákroku a například zdravotvědy. Zde je vyjmenován pouze zlomek výukových bloků neboli předmětů, a to z důvodu relevantnosti k tématu této bakalářské práce.

Třetí část se nazývá „Odborná příprava – II. etapa“, která je kombinována s řízenou praxí. Zde se u výuky pokračuje v podobném duchu jako u předchozí části, ale je zde

---

⁶ ČESKO. Nařízení Ministerstva vnitra č. 40/2010 o vzdělávání v policejních školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra a v dalších zařízeních, Čl. 4, str. 5

kladen větší důraz na používání donucovacích prostředků, zbraně a na zdokonalení taktiky zákroku. Dále je policista vyslán na řízenou praxi na vybrané základní útvary, kde se seznamuje s policejní činností. Tato část je zakončena služební zkouškou, po jejímž úspěšném absolvování je policista připraven k výkonu služby a je zařazen na některý ze základních útvarů.⁷

2.3 Další odborná příprava policistů k výkonu služby

Absolvováním základní odborné přípravy proces vzdělávání policistů samozřejmě nekončí. Jak již bylo zmíněno v první části této kapitoly, je nutné prohlubovat znalosti policistů v rámci výkonu jejich služby. Po absolvování ZOP je policista po celou dobu trvání služebního poměru vzděláván v rámci další odborné přípravy, která se skládá z výcvikových bloků a probíhá několikrát ročně.

Další odborné vzdělávání stanovuje Závazný pokyn policejního prezidenta č. 4 ze dne 19. ledna 2009 – ZPPP č. 4/2009, o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky, zejména pak článek 1. Tento stanovuje, jakému účelu slouží služební příprava, tedy že se zejména jedná o získávání nových vědomostí a vlastností, jež jsou důležité pro vykonávání služby na daném služebním místě. Zejména k rozvíjení pohybových schopností a obdobných dovedností slouží střelby, nácvik taktických postupů a nácvik používání donucovacích prostředků.⁸

Personální zabezpečení služební přípravy je ustanoveno v ZPPP č. 4/2009, konkrétně v článku 3 a 4., kde je ve čl. 3 stanoveno, že vedení služební přípravy zajišťuje instruktor, který musí splňovat požadavky odborné způsobilosti, jenž je stanoven policejním prezidentem. Dílčí, či odbornou část služební přípravy vede lektor, tento je specialistou dané problematiky a je jmenován ředitelem ÚPVSP (Útvaru Policejního Vzdělávání a Služební Přípravy).⁹

Čl. 4 stanoví, že služební přípravu organizují instruktoři dle podmínek, jež jsou dány místními podmínkami, a to tak aby bylo co nejvíce užito času a dostupných prostředků pro výcvik. Při plánování služební přípravy instruktor zejména vychází z úrovně

---

⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *KŘP hlavního města Prahy: Informace k základní odborné přípravě (ZOP)* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-k-zakladni-odborne-priprave-zop.aspx>

⁸ ČESKO. ZPPP č. 4 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky, Čl. 1, str. 1

⁹ ČESKO. ZPPP č. 4 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky, Čl. 3, str. 2

vycvičenosti policistů. Dále čl. 4 stanoví, že při střelecké přípravě instruktoři obměňují jednotlivá cvičení, kdy využívají příslušných metodik k dané služební přípravě, přičemž tyto metodiky mohou být i vlastní tvorby.¹⁰

Počet výcvikových bloků se odvíjí od služebního zařazení policisty. Jinými slovy, rozsah a intenzita výcviku bude jiná u policisty, který vykonává zejména administrativní činnost, oproti policistovi, který slouží například u zásahové jednotky. Jedná se zejména o použití donucovacích prostředků, kde se mimo jiné cvičí i profesní sebeobrana, která bude blíže rozvedena v dalších částech bakalářské práce, dále pak střeleckou přípravu a taktiku zákroku při různých situacích. Bližší specifikace jsou uvedeny v příloze č. 3 k ZPPP č. 4/2009, konkrétně v čl. 1, 2.¹¹

Zde je stanoveno, že sloužící policisté jsou rozděleni do 4 skupin služební přípravy. Zařazení policistů je v systému 1–4, přičemž v 1. skupině jsou policisté, kteří jsou určeni k zákrokům proti nebezpečným pachatelům. Ve 4. skupině jsou policisté, co provádí zejména dokumentaci a nejsou určeni k provádění zákroků.

V první skupině jsou například zařazení policisté z Útvaru rychlého nasazení, a například speciální zásahové jednotky.

Ve druhé skupině jsou například policisté z obvodních oddělení, a oddělení hlídkové služby, kteří jsou v přímém výkonu služby a zpravidla bývají jako první na místě události.

Ve třetí skupině jsou zařazení policisté, u kterých je nižší pravděpodobnost, že budou provádět zákrok proti pachateli. Jedná se zejména o zpracovatele trestných činů a přestupků. Tím mohou být policisté obvodních oddělení, jejichž hlavní náplní je dokumentace, a dále vyšetřovatelé služby kriminální policie.

Ve čtvrté skupině jsou zpravidla zařazení například policisté ve vedoucích funkcích (pokud nejsou v přímém výkonu služby), a dále policisté, jejichž služební náplní je pouze administrativní činnost.¹²

---

¹⁰ ČESKO. ZPPP č. 4 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky Čl. 4, str. 2-4

¹¹ ČESKO. Příloha č. 3 k ZPPP č. 4/2009, str. 1

¹² tamtéž

3 Sebeobrana

Pojem sebeobrana se skládá ze spojení dvou slov. Prvním slovem je „sebe“, kdy toto slovo označuje člověka jako subjekt, který zodpovídá za své činy. Druhým slovem je „obrana“, které znamená obrannou činnost při odvracení útoku. Význam pojmu sebeobrana tedy znamená obrana své osoby. Sebeobrana neznamena pouze obranu před fyzickým útokem, kdy obránce při napadení zejména chrání své zdraví. Znamená například i obranu a ochranu svého majetku před nezákonným a protiprávním jednáním útočnicka. Existuje ale mnoho definicí pojmu sebeobrana. Nejzákladnější myšlenkou těchto definic je, že sebeobranou je myšlen systém používání prostředků určených k obraně zájmů chráněných zákonem.

Násilí je od nepaměti přirozenou vlastností člověka, stejně tak jako jím je pud sebezáchovy. Při napadení se lidé brání, aniž by nutně znali prvky sebeobrany, nebo ovládali nějaký bojový sport. Důkazem toho jsou přirozené sebeobranné reakce, kdy se v krajních případech napadený člověk při ohrožení života brání například i kousáním a škrábáním. Každý člověk je geneticky vybaven schopnostmi bránit se. Tyto schopnosti jsou ve značné míře ovlivněny fyzickou kondicí, výchovou, prostředím, nebo náboženským vyznáním.¹³

Od doby, kdy člověk býval ohrožen jiným člověkem, se vyvíjely různé techniky sebeobrany a bojových umění. Techniky sebeobrany a bojových umění člověk mnohdy odhalil často pouhou náhodou, zpětným přemýšlením o prožitém boji, nebo i prostým pozorováním zvířat. Tyto techniky člověk následně používal v bojových cvičeních, přičemž tyto techniky neustále zdokonaloval. Bojová cvičení byla prakticky nutností, aby člověk přežil při boji o život. V rámci bojových cvičení a následným rozvíjením technik sebeobrany byla postupem času vyvinutá široká škála bojových umění a systémům sebeobrany. Tato bojová umění vyvíjely národy k vojenským účelům a sloužila právě k vítězství v konfliktech. Dalším účelem bojových umění bylo zvýšení obranyschopnosti, popřípadě bojovnosti člověka.¹⁴

---

¹³ PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015, str. 7

¹⁴ WEINMANN, W. *Lexikon bojových sportů: od aikida k zenu*. Praha: Naše vojsko, 2002, str. 11-12

3.1 Osobní sebeobrana

Tento pojem lze také chápat jako civilní sebeobrana. Sebeobrana se dle použití dělí na osobní sebeobranu a profesní sebeobranu. Tato podkapitola se zabývá sebeobranou osobní, která je zaměřena na širokou veřejnost. Osobní sebeobrana se dále dělí dle pohlaví, věku a fyzických možností. Je zřejmé, že východisko z určité nebezpečné situace bude jiné pro dospělého muže, který navíc chodí pravidelně do posilovny, oproti dítěti na základní škole, či seniorovi. Cílem osobní sebeobrany je, aby napadený člověk přežil útok, potažmo zůstal zdravý a bez trvalých následků. K dosažení těchto cílů je nutné využívání různých aspektů, například zejména prevence vzniku nebezpečné situace, využívání potencionálních zbraní a sebeobránných prostředků (klacek, tyč, slzotvorný prostředek apod.), popřípadě útěk. Z tohoto je tedy zřejmé, že není pokaždé nutné vzniklou nebezpečnou situaci řešit ihned bojem a zůstat živý a zdravý jen díky přemožení útočníka. Na druhou stranu, veškeré fyzické odvracení útoku musí být v souladu se zákonným institutem nutné obrany.¹⁵

Sebeobrana žen je zaměřená především na sexuální napadání ze strany útočníka, případně zabránění pokusu znásilnění. Z tohoto důvodu je vhodné využívání sebeobránných prostředků, zejména pepřového spreje, či paralyzérů. Sebeobrana seniorů je zaměřena především na prevenci nebezpečné situace, její včasné rozpoznání a seznámení se s možnostmi obranných prostředků. K fyzickému napadání u dětí dochází zejména jim známých místech. Jedná se například o školu, domov, nebo například hřiště. Strategie sebeobrany dětí se skládá zejména ze zasažení citlivých míst útočníka, následném úniku z nebezpečné situace a vyhledání pomoci. V neposlední řadě je důležitá výchova v oblasti nedůvěřivosti vůči cizím lidem. Tělesně postižené osoby jsou při napadení v nevýhodě kvůli svému handicapu. Z tohoto důvodu je z hlediska sebeobrany nejdůležitější verbální sebeobrana a prevence vzniku nebezpečné situace. Tito lidé by měli být seznámeni s technickými prostředky sebeobrany. Dle tělesného postižení by si měli zvolit takový technický sebeobránný prostředek, jehož následné použití v nebezpečné situaci by pro ně bylo nejsnazší.¹⁶

---

¹⁵ PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015, str. 9

¹⁶ tamtéž, str. 10-11.

3.2 Profesionální sebeobrana

Tato podkapitola je dle použití sebeobrany zaměřena na druhou část, profesionální sebeobranu. Profesionální sebeobrana je, dle názvu, využívána především v rámci povolání, či profese. Jedná se například o sebeobranu policistů, strážníků, vojáků, či pracovníků soukromých bezpečnostních služeb. Rozdíl mezi osobní a profesionální sebeobranou u PČR je zásadní. Hlavním cílem profesionální sebeobrany u PČR je zejména, přemoci pachatele a zamezit jeho následnému útěku. Toho lze dosáhnout jak převahou technickou, tak převahou početní, přičemž všechny postupy, k dosažení cíle, musí být provedeny v souladu se zákonnými ustanoveními.¹⁷

Policie při plnění zákroku využívá zejména donucovací prostředky, přičemž tyto budou blíže specifikovány v další podkapitole. A které lze dále rozdělit na: hmaty, chvaty, úder a kopy (boj holýma rukama), technické prostředky (slzotvorný prostředek, teleskopický obušek apod.) a v krajních situacích použití střelné zbraně. Nutný je patřičný výcvik a proškolení k používání těchto prostředků. K použití těchto prostředků je především nutná znalost právních předpisů, dle kterých se upravuje jejich zákonné použití. Obecně platí, čím razantnější prostředek, tím přísnější zákonné oprávnění k jeho použití. Další nutnou a zároveň logickou podmínkou, zejména k použití technických prostředků a střelných zbraní, je tyto prostředky mít při zákroku při sobě. Tím je především myšleno nepodcenění situace na základě prvotních informací. Ve výše uvedených případech, je při používání sebeobránných prostředků, kladen důraz na přiměřenost zákroku a nezpůsobení bezdůvodné újmy na životě a zdraví pachatele.¹⁸

Systémy profesionální sebeobrany jsou vyvíjeny tak, aby se co nejvíce využívalo technických prostředků a chvatů, jelikož se při těchto bojích nikdy nejedná o „férové rvačky“. Při napadení beze zbraně se dle situace využívají zejména údery, nebo kopy do citlivých míst (rozkrok, oči apod.), kdy tyto údery mají za úkol získat čas pro obránce, který si následně může k boji připravit zbraň. Na těchto principech funguje například profesionální sebeobrana Krav-maga, jejíž systémy jsou postaveny zejména na logičnosti, zapamatovatelnosti a technické nenáročnosti. Především proto je celkem populární, neboť díky tomu se její systémy snadno používají ve stresových situacích, což je v této

---

¹⁷ PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015, str. 12

¹⁸ ČESKO. Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky. Praha, 2017. Č. j. PPR15305-1/ČJ-2017-990420, str. 3-7

profesi nejdůležitější.¹⁹ Dále bych chtěl zmínit nutnost poskytnutí první pomoci, kdy první pomoc je povinen poskytnout každý, a to ihned jakmile to okolnosti dovolí. Nehledě na to, zda je zraněný útočník, nebo obránce.

Zejména v profesní sebeobraně je nutností sledovat vývoj prostředků, kterými pachatelé útočí. Toto chci uvést především z důvodu, že úspěch efektivní sebeobrany podpoří fakt, že obránce je, co se zbraní a prostředků týče, vždy o krok napřed před pachatelem. Dále je nutno brát v potaz zvyšující se agresivitu stále větší části občanů, kteří si díky mediím myslí, že je vše jednoduché, mohou si dělat téměř vše, co se jim zlíbí, a zejména „znají svá práva“, přičemž současně zapomínají na své povinnosti. Dále je dobré brát v potaz globální migraci obyvatelstva, související s využitím pracovního trhu, kdy do České republiky přijíždí mnoho obyvatel z východních militaristických států, či oblastí odlišných kultur a náboženských vyznání. Je třeba mít na zřeteli, že některá z těchto osob mohla projít např. vojenským výcvikem, nebo bravurně ovládat bojová umění apod., s čímž souvisí zvýšená míra nebezpečnosti takové osoby.

Na závěr této kapitoly bych chtěl uvést, že v rámci používání profesní sebeobranu je dále nutné zejména dodržování daných oprávnění, která se v každé profesi liší. Vždy je totiž nutné počítat dopředu s tím, že služební zákroky jsou pro média velice lákavé, avšak některá média v honbě za senzací zveřejní leckdy pouze část, nebo zlomek z dané situace, který se, bez zasazení do kontextu, může jevit přinejmenším kontroverzně. K tomu se váže skutečnost, že, k vytvoření názoru velké části veřejnosti, poslouží téměř vždy první zpráva, která se do médií dostane. Tedy první zpráva, článek, nebo reportáž, bývají vždy nejdůležitější, co se následného veřejného mínění týče. K tomu je dále nutno uvést fakt, že takto medializovanými zákroky se často zabývají kontrolní orgány. V případě, že při zákroku byla všechna oprávnění využita v mezích zákona, není se třeba obávat důsledků tohoto zákroku proti pachateli, neboť narozdíl od médií je celý zákrok, kontrolními orgány, posuzován objektivně a komplexně. Z výše uvedených důvodů je nutné, aby se v rámci nácviků modelových situací procvičovaly vždy aktuální situace, které již nastaly, nebo mohou nastat.

---

¹⁹ SDE-OR, I. a YANILOV, E. *Krav Maga: umění čelit ozbrojenému útočníkovi*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2003, str. 1-3

4 Prostředky profesní sebeobranu u Policie ČR

Ve třetí kapitole bylo několikrát zmíněno, že nejlepší obranou je, aby nejlépe k žádnému konfliktu nedošlo, tedy aby byl konflikt vyřešen bez násilí. Někdy ovšem toto řešení není možné, tudíž se konflikt musí vyřešit za použití prostředků sebeobranu. Toto řešení je právě to, co všichni jako sebeobranu chápou. Je tedy někdy nutné následně postupovat dle výše uvedených zásad a zákonných oprávnění a k sebeobraně všechny prostředky využít.

V takové sebeobraně, jak už bylo psáno výše, nikdy nejde o férový boj. Vždy je třeba brát v úvahu, že hlavní výhodu má útočník. Právě útočník má čas na to, aby si zvolil čas, místo, způsob, techniky, nebo zbraně k boji. Není vyloučeno, že útok bude vedený více útočníky. Z tohoto důvodu je vhodné se bránit takovou technikou, kterou má každý dobře zvládnutou. Na základě zkušeností z praxe je nutné, aby technika sebeobranu byla vždy razantnější a důraznější než útok. Může se jednat o techniku s použitím zbraně, sebeobraných prostředků, či o techniku beze zbraně. Zde je opět na místě vyhodnocení situace a následné použití nejúčinnější techniky, která bude následně v souladu se zákony České republiky. Je nutno zdůraznit, že po každé sebeobraně situaci je povinností každé osoby, poskytnout zraněnému první pomoc, a to bez rozdílu, zda jde o útočníka, nebo obránce.

Tato kapitola a následující podkapitoly se dle zadaného tématu zabývají technickými sebeobranými prostředky a zbraněmi v rámci využitelnosti u Policie ČR.²⁰ Policie České republiky využívá zejména donucovacích prostředků, které budou popsány a vyjmenovány v první podkapitole.

4.1 Nesmrtící technické prostředky sebeobranu

V této podkapitole budou rozvedeny donucovací prostředky, které jsou Policií využívány. V první části této podkapitoly budou upřesněny pojmy, při kterých jsou využívány pouze „holé ruce“. V druhé části budou charakterizovány určité technické nástroje, či prostředky, které slouží k získání převahy nad soupeřem.

Tyto prostředky mají při použití své výhody, neboť jejich vlastnění a použití není vázáno svým zákonem (oproti střelným zbraním) a ovládnutí těchto prostředků je

---

²⁰ MASARYKOVA UNIVERSITA. *Technické prostředky sebeobranu* [online], 2013 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/sebeobrana/technicke-prostredky>

jednoduché. Jejich použití nevyžaduje speciální výcvik a nejdůležitější věcí je, že jejich samotné použití nemá smrtelné následky. Do této skupiny prostředků sebeobrany spadají např. slzotvorné prostředky a elektrické paralyzéry.²¹

Donucovací prostředky jsou dále taxativně vyjmenovány v § 52 z. č. 273/2008 Sb. Výčet donucovacích prostředků, které jsou tímto paragrafem stanoveny, je celkem obsáhlý. Z tohoto důvodu budou níže vybrány, a blíže specifikovány, takové prostředky, které jsou dle mého názoru nejpoužívanější.

Pro přiblížení mého výběru uvádím fakt, že nebude vyjmenován například donucovací prostředek vytlačování koněm, dle odst. 1, písm. i) tohoto ustanovení, neboť tento prostředek používají zejména policisté z oddělení jízdní policie, kdy těchto policistů je menšina, a takový prostředek není rozšířený v řadách řadových policistů. S dalšími donucovacími prostředky, které nejsou níže vyjmenovány, je situace obdobná.

4.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy

Zde se jedná o jedinou skupinu donucovacích prostředků, při kterých nejsou využívány žádné technické nástroje (obušek, slzotvorný prostředek) k přemožení protivníka. Jedná se tedy o sebeobranu „holýma rukama“.

Hmaty

Hmatem je technický kontaktní prvek, při kterém dochází zejména k úchopu osoby a k následnému překonání jejího pasivního odporu.

Chvaty

Jsou technické prvky, jejichž využitím se snažíme protivníka znehybnit, anebo ho dostat do takového postavení, kdy nad ním budeme mít převahu. Jedná se zejména o různé techniky z bojových sportů, kde je účelem dostat protivníka různým způsobem na zem a nejlépe ho při tom znehybnit. Hodně chvatů můžeme vidět například v bojových sportech jako je judo, nebo karate. V tomto případě se překonává zejména aktivní odpor.

Údery

Úderem je myšleno zasažení jedince některou částí těla. Zpravidla se jedná o úder rukou, ale v některých případech může jedinec udeřit i hlavou. Údery se nejčastěji

---

²¹ PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015, str. 62

využívají jako protiúderu při sebeobraně krytem. Jedná se zejména o úderu pěstí, dlaní a loktem. Slouží k překonání aktivního odporu.²²

Kopy

Jsou obdobou úderu, ten ale není veden rukou, nýbrž nohou. Obecně lze říci, že se jedná o nejúčinnější techniku sebeobrany, a to především díky svému dosahu a razanci. Nejčastěji je využíván úder kolenem, přímý kop, obloukový kop, či boční kop. Slouží k překonání aktivního odporu.²³

Páky

Jedná se o uvedení kloubních spojení do nefyziologických poloh – tzn. za mez normální pohyblivosti. Pokud je páka zastavena na hranici poškození kloubů, způsobíme protivníkovi pouze bolest. Pokud ale pokračujeme v páce dál, hrozí, že způsobíme vážné zranění, někdy i s trvalými následky. Jedná se například o malou páku na ruku (v zápěstí) z různých směrů a poloh, páku na loket, rameno a nohu.²⁴

4.1.2 Slzotvorný prostředek

Jedná se zejména o pepřové spreje, které tvoří nádobka o různém objemu, ve které je pod tlakem uskladněn slzný plyn. Na vrchu nádoby je upevněn spínač, kdy po jeho stlačení dochází k uvolnění slzného plynu. Slzný plyn tvoří z velké části aerosol, který je obohacen o výtažky z chilli papriček - kapsaicin, neboli kajenský pepř. Při zasažení obličej se slzný plyn dostává do očí, pórů a dýchacích cest, což způsobuje dočasnou paralýzu protivníka a silně dráždí jeho oči, dýchací cesty, způsobuje kašel a v některých případech dočasnou slepotu. Slzný plyn je vyráběn v různých variantách a provedeních, které se liší efektivitou plynu a způsobem jeho použití. Nevýhoda těchto plynů spočívá v určitém riziku, že ne vždy budou fungovat proti jedinci pod vlivem alkoholu, nebo drog. Varianty slzných plynů:

FOG spreje – forma vypuštěného slzného plynu připomíná mlhu (např. jako u deodorantů). Tato varianta má své výhody v zasažení většího prostoru. Nevýhodou může být např. protivítr, který může způsobit zasažení obrátce. Další nevýhodou je kratší dosah.

JET sprej – neboli tekutá střela připomíná proud vody z dětské vodní stříkací pistole, avšak se stálým proudem. Tato varianta má nejdelší dosah, až 4 metry. Neplatí

---

²² NOVÁK, J. *Sebeobrana MS-1*. Praha: Alogodos, 2014, str. 302

²³ tamtéž str. 322

²⁴ JUJUTSU.CZ. *Kansetsu waza - Páky v sebeobraně 1* [online], 2011. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <http://www.jujutsu.cz/clanek/kansetsu-waza-paky-v-sebeobrane-1-60>

zde předešlá nevýhoda, protivítr. Možnou nevýhodou je, že se s touto variantou musí mířit přesněji.²⁵

4.1.3 Teleskopické obušky

Slouží jako „prodloužená ruka“. Jedná se o prostředky pro boj na delší vzdálenost pomocí tupých úderů. Jde o nejběžnější a za určitých podmínek nejúčinnější zbraň sebeobran. Smyslem jeho použití je znásobení úderu obránce a prodloužení vzdálenosti mezi útočníkem a obráncem. Obušek lze použít také k různým pákám a přitlačení končetin, což se využívá zejména u PČR. V rámci sebeobran a přiměřenosti je nutné vést údery na měkké části těla, a to zejména na velké svalové skupiny (záda, stehna, prsa). Takto vedené údery jsou velmi bolestivé a dokážou vyřadit útočníka, avšak nedochází k trvalým a těžkým zraněním. Silné údery do paží, hlavy a kloubů mohou způsobit fraktury kostí a v případě úderu do hlavy smrt. V souladu s institutem nutné obrany je za určitých podmínek možné vést úder na hlavu, a to, pokud je ohrožen život obránce.²⁶ Tedy, ne při každém použití se, dle mého názoru, jedná o smrtící zbraň. Teleskopické obušky mají svou výhodu především v konstrukci, kdy se snadno nosí a je možnost je nosit i skrytě. Dalšími výhodami jsou vysoká odolnost, zastrašení útočníka pouhým vysunutím, obušek lze užít i zasunutý a může být použit například k páčení. Teleskopické obušky jsou vyráběny v několika variantách a provedeních. Jedná se o typ materiálu (kalenou a nekalenou ocel) a o délku obušku (16 - 26 palců). Zde je nutno zmínit, že nekalené jsou o trochu levnější, za to se víceméně jedná o jednorázové použití, neboť se s každým úderem deformují. S délkou obušku souvisí jeho používání a způsob nošení. Čím menší obušek je, tím lépe se nosí a je zde možnost ho nosit i skrytě. Delší obušky lze vidět např. u policie, kdy je nosí na služebním opasku a jeho délka nošení nevádí, a naopak je lépe vidět, což může potencionální útočníky odradit od útoku na policistu. Nevýhodou teleskopického obušku je náročnost na jeho používání. Je zde třeba dostatečná motivace k použití, fyzická zdatnost a patřičný výcvik, co se technik týče. Pokud jedna z těchto vlastností obránci chybí, hrozí, že mu bude obušek ze strany útočníka odebrán a následně proti obránci použit. Zde je tedy na místě, aby si každý toto nebezpečí uvědomil, a poté vyhodnotil, zda k sebeobraně bude teleskopický obušek používat, nebo upřednostní výše uvedenou možnost sebeobran – např. pepřový sprej.²⁷

²⁵ PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015, str. 62

²⁶ ČESKO. Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky. Praha, 2017. Č. j. PPR15305-1/ČJ-2017-990420, str. 49

²⁷ PŘICHYSTAL, A. *Přežít nebo zemřít: manuál pro přežití ve zlých časech*. Praha: Česká citadela, 2019, str. 169

4.1.4 Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky

Pod tímto názvem jsou ukryty možnosti k využití tzv. „neletálky“, neboli vrhače plastových nábojek. Samotný vrhač svým tvarem připomíná granátomet a využívá různé druhy střel. Nejvíce využívanými střelami jsou tzv. flashbally a peperbally. U flashballu se jedná o míček, který připomíná tenisový nebo golfový míček který je vyplněn pryží. Účinek flashballu lze přirovnat k silnému úderu pěstí. U peperballu je tento účinek nárazu slabší, neboť obsahem míčku je obdobná látka, jako je v pepřovém spreji, tedy je lehčí než flashball. Po nárazu do překážky dojde u uvolnění této látky.²⁸

Dále pod vrhací prostředky spadá i použití tzv. Taseru (elektrického distančního paralyzátoru), jehož principem je vystřelit 2 elektrody v podobě šipek, které když zasáhnou tělo pachatele, dojde k uzavření elektrického obvodu, čímž dále dojde k paralyzování a znehybnění pachatele. Vrhač a taser se hodí do situace, kde je pachatel ozbrojen chladnou zbraní, např. nožem., a je třeba ho zpacifikovat z bezpečné vzdálenosti.²⁹

4.1.5 Pouta

K využití policisty se nejčastěji používají pouta kovová. Je ale možné využít více druhů pout, například pouta plastová, jednorázová. Využívají se zejména k omezení pohybu osoby tím, se spojují obě ruce dohromady. V případech, kdy je to nutné, lze osobu připoutat k pevné překážce a tím jí znemožnit vzdálit se od místa, kde ke spoutání došlo.

4.1.6 Varovný výstřel a hrozba namířenou střelnou zbraní

Zařazení těchto donucovacího prostředku je velmi specifické, neboť, k jeho použití, je využíváno střelné, tedy smrtící zbraně. Zbraň je však používána za účelem psychologickým, a to tak, aby došlo k varování pachatele, jemuž jsou mezitím dávány zákonné výzvy, ať už k setrvání na místě, nebo upuštění od protiprávního jednání. Při použití varovného výstřelu a hrozby namířenou střelnou zbraní, je velmi nutné dbát zvýšené opatrnosti a při samotném varovném výstřelu mířit do bezpečného prostoru.

4.2 Služební pes

Jedná se o použití služebního psa, který je pod vedením psovoda, tedy policisty, který zprvu provádí výcvik psa, přičemž po výcvik s ním dále slouží. Služební pes se

---

²⁸ JURÍČEK, L. a ROŽŇÁK, P. *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. Ostrava: Key Publishing, 2014, str. 203–204

²⁹ tamtéž, str. 213

nepoužívá pouze jako donucovací prostředek, ale využívá se také ke stopování a vyhledávání.

4.3 Střelné zbraně

Ze střelných zbraní jsou při profesní sebeobraně u PČR nejčastěji využívány krátké střelné zbraně, neboť tyto zbraně nosí bezpečnostní složky vždy při sobě a dále se dají nosit skrytě (například u policistů z SKPV, kteří slouží v civilním oděvu, a ne v uniformě). Zbraň totiž může na veřejnosti viditelně nosit pouze policista, strážník, či voják. Z tohoto důvodu, kdy je zde možnost skrytého nošení, jsou krátké střelné zbraně užívány i civilními osobami pro svou ochranu.

Střelné zbraně vystřelují projektily na cíl, a to za účelem zničení, nebo zneškodnění cíle, což tedy znamená, že použití takové zbraně proti člověku může mít za následek těžké zranění, nebo smrt. Jak už bylo zmíněno výše, jedná se o nejrazantnější druh sebeobrany a víceméně i poslední možnost, jak se ubránit. Při osobní obraně je nutné opět dbát institutu nutné obrany, či krajní nouze. Při profesní obraně je použití zbraně rozšířeno o několik ustanovení, které dává policistovi další možnosti, kdy zbraň lze dle zákona použít. Pokud policista zbraň použije v rámci svého oprávnění, jedná se o okolnost vylučující protiprávnost. Tyto podmínky jsou taxativně vyjmenovány v § 56 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Nevýhodou zbraní je, že k efektivnímu použití v sebeobraně je nutné neustále podstupovat trénování a výcvik, který může být časově a finančně náročný.

Příslušníci Policie České republiky jsou při výkonu služby vyzbrojeni služební zbraní, a nejčastěji se jedná o krátkou střelnou zbraň. Konkrétně se pak může jednat o samonabíjecí pistoli ČZ 75D Compact, které je vyrobena Českou zbrojovkou Uherský Brod. Jak napovídá název zbraně, jedná se o kompaktní zbraň, která je zkrácenou verzí pistole ČZ 75, která byla příslušníky policie využívána dříve. Speciální a zásahové jednoty mohou být dále vyzbrojeny krátkou střelnou zbraní od rakouského výrobce Glock.

4.4 Podmínky pro užití donucovacího prostředku nebo zbraně

Výše vyjmenované donucovací prostředky, nebo služební zbraň, lze použít v souladu se zákonnými oprávněními, jež jsou blíže uvedeny v zákoně o policii, zejména v hlavě IX s názvem „Použití donucovacích prostředků a zbraně“, kde jsou tyto oprávnění a podmínky dále stanoveny ustanoveními § 51 až § 59 z. č. 273/2008 Sb.

4.4.1 Obecné ustanovení

„Policista je oprávněn použit při zákroku donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen.“³⁰

Jedná se o ustanovení, které hovoří jasně a je třeba se jím řídit. V ojedinělých případech lze od tohoto ustanovení upustit, a tím pádem donucovací prostředek použít dle institutu nutné obrany. Například v dnešní době, kdy jsou policejní hlídky postupně vybavovány taserem, přičemž, dle výše uvedené podmínky, tento donucovací prostředek by měl používat policista, který k tomu byl vycvičen. Dle mého názoru si lze představit situaci, kdy dvoučlenná hlídka policistů zasahuje proti agresivnímu pachateli, přičemž policista, který je proškolený k použití taseru je zraněný a nemůže tento spolehlivě a bezpečně použít. Druhý z policistů, který nebyl vycvičen k použití taseru, musí poté zvážit, zda proti pachateli užije služební zbraň a to dle § 56 z. č. 273/2008 Sb., anebo taser, který již bude používat v rámci institutu nutné obrany, kde je hlavní podmínkou nezpůsobit újmu zcela zjevně nepřiměřenou. (Institutem nutné obrany a dalších okolností vylučující protiprávnost se samostatně zabývá kapitola č. 5)

4.4.2 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku

Další podmínky stanovují zejména za jakých situací, a k ochraně jakých zájmů, lze donucovací prostředky použít.

„(1) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.“

(2) Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě použití prostředku k zabránění odjezdu

---

³⁰ ČESKO. § 51 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4098

vozídlu. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu.³¹

Zde je nutno uvést podmínku z odstavce 2, která stanoví, že před použitím donucovacího prostředku musí policista vyzvat osobu, aby zanechala protiprávního jednání s výstrahou, že proti ní jinak může být použito donucovacích prostředků. To ovšem platí v případech, kde je čas a prostor výzvu dát. Například se jedná o situace, které postupně směřují k fyzickému konfliktu. V případech, kdy se hlídka Policie například dostaví na místo a fyzické napadení již trvá a je podezření, že při jakémkoliv prodlení může být ohroženo zdraví, nebo život, či dalších zájmů chráněných zákonem, povinnost vyzvat útočníka zákonnou výzvou odpadá.

Další zákonné podmínky, jež jsou součástí tohoto ustanovení, dále stanovují, za jakých situací a k ochraně jakých zájmů mohou být donucovací prostředky použity.

Zda je nějaký zájem chráněný zákonem ohrožen, musí vyhodnotit v dané situaci policista sám. Dále musí vyhodnotit, v jaké míře je tento zájem chráněný zákonem ohrožen a dle toho dále postupovat. Zde je nutné brát v patrnost uvedenou zásadu přiměřenosti.³²

„Přiměřenost postupu

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

- a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,*
- b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,*
- c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.“³³*

Při použití donucovacích prostředků je nutné zejména brát v potaz písm. c) tohoto ustanovení, které stanoví, že proti osobě, vůči které je směřován úkon, či zákrok, se musí

³¹ ČESKO. § 53, odst. 1, 2 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4098

³² VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 217–219

³³ ČESKO. § 11 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbírká zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4087-4088

postupovat tak, aby samotný postup byl přiměřený k závažnosti jejího protiprávního jednání. Například není přiměřené bít ženu teleskopickým obuškem, kdy tato byla přistižena při krádeži, k tomuto protiprávnímu jednání se doznala a dále spolupracuje. Dále není přiměřené například použití služební zbraně proti osobě, která pasivně odmítá uposlechnout výzvy policisty a je evidentní, že je neozbrojená a není agresivní.

Nutno je uvést, že policista musí mít pro úspěšné dokončení úkonu, či zákroku, vždy navrch. S tím souvisí volba donucovacího prostředku, který bude vůči pachatelovi agresivně razantnější, a zároveň bude splněna podmínka přiměřenosti. Dále je nutno zmínit, že v nejednom případě postačí zákonná výzva, a osoba dále spolupracuje, a tedy není nutné používat donucovací prostředky. Vždy je nutné posoudit danou situaci individuálně.³⁴

Tím je myšleno, že ne vždy je použití donucovacího prostředku žádoucí. Tím jsou myšleny například situace, kde násilí plodí násilí, a tedy místo toho, aby osoba, nebo osoby, spolupracovaly, dochází ke konfliktu, přičemž situaci bylo možno vyřešit domluvou. Opakem toho jsou situace, kde, když nedojde k včasnému a razantnímu zákroku, může dojít k ohrožení zdraví, nebo života.

4.4.3 Použití zbraně

Další důležité podmínky k použití zbraně jsou ustanoveny v § 56 tohoto zákona, kde je stanoveno:

„Použití zbraně

1) Policista je oprávněn použít zbraň

a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,

b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,

c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,

d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,

e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje strážný nebo chráněný objekt anebo prostor,

f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,

---

³⁴ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 63–64

g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
*h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.*³⁵

V prvním odstavci je vyjmenováno, kdy může policista použít služební zbraň. Ihned z kraje je nutno zmínit, že tento vyjmenovaný seznam není směrodatný a je třeba dbát dalších podmínek, jež jsou stanoveny v následujících odstavcích tohoto paragrafu.

*„2) Použití zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) je přípustné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné.*³⁶

Zejména dle odst. 2 je nutné v uvedených případech dle odst. 1 a) až f) je přípustné použít zbraň pouze v případě, že by případné použití donucovacích prostředků bylo pravděpodobně neúčinné. Tedy dle odst. 2 je nutno vždy zvážit přiměřenější cestu proti pachateli, spojenou s užitím donucovacích prostředků, než ihned použít zbraň. Výjimka u písmene g) a h) je dle mého názoru z toho důvodu, že v u písmene g) již byly proti osobě vyčerpány všechny mírnější prostředky, a u písmene h) se jedná o použití zbraně proti zvířeti, které je zjevně agresivní, když ohrožuje život nebo zdraví osoby.

*„3) Před použitím zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až e) je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu.*³⁷

V odst. 3 je uvedeno, že před použitím zbraně musí být dána výzva s výstrahou. Zde je podobná situace jako u výzvy s výstrahou při použití donucovacího prostředku, tedy lze, aby bylo od výzvy s výstrahou upuštěno v případě nebezpečí z prodlení. Následují výjimky z odst. 1 tohoto ustanovení, kdy výzva s výstrahou nemusí být dána v případech dle písm. f), g), h). V případě písm. f) se jedná například o pronásledování vozidla, jehož řidič svou jízdou ohrožuje další osoby na životě nebo zdraví a odmítá zastavit. Zde zpravidla není prostor, jak takového řidiče vyzvat výzvou s výstrahou.

---

³⁵ ČESKO. § 56 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbírnka zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4099

³⁶ tamtéž, § 56, odst. 2

³⁷ tamtéž, § 56, odst. 3

V případě písm. g) byla již výzva s výstrahou dána a v případě h) by se jednalo o dávání výzvy s výstrahou běsnícímu zvířeti.

„4) Při použití zbraně je policista povinen dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.“³⁸

Nutno umínit podmínku v odst. 4, jež klade policistovi za povinnost při použití zbraně být, co nejvíce opatrný k nezúčastněným osobám, a dále při použití zbraně šetřit život osoby, proti které zakročuje.

„5) Zbraní podle této hlavy se rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.“³⁹

V posledním odst. 5 je uvedeno, co se dle tohoto zákona pokládá za zbraň. Nejedná se tedy pouze o krátkou střelnou zbraň, ale například i nůž, výbušniny apod.⁴⁰

4.4.4 Povinnosti policisty po použití donucovacího prostředku nebo zbraně

V následujícím ustanovení jsou stanoveny povinnosti příslušníků policie, které se vztahují na situace po použití donucovacích prostředků či zbraně. Zde se jedná o ustanovení dle § 57 z. č. 273/2008 Sb.

„1) Po použití donucovacího prostředku nebo zbraně, při kterém došlo ke zranění osoby, je policista povinen ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit neodkladné úkony nebo jiná opatření, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně.“⁴¹

Důležitý je zejména odst. 1, který je citován výše, kdy tento stanoví, že po zákroku, kde došlo ke zranění osoby v důsledku použití donucovacích prostředku nebo zbraně, musí být této osobě poskytnuta první pomoc, nebo zajištěno lékařské ošetření. Lékařská pomoc musí být poskytnuta ihned, jakmile to situace dovolí. Toto lze například

³⁸ ČESKO. § 56, odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4099

³⁹ tamtéž, § 56, odst. 5

⁴⁰ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 232–233

⁴¹ ČESKO. § 57, odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4100

nastítnit na situaci, kdy není jasné, zda se na místě nachází pouze zraněný pachatel, nebo někdo další, a je zde možnost dalšího nebezpečí, kterému by se policista, v případě poskytování první pomoci, vystavil.

Povinnosti dle odst. 2 a odst. 3 jsou převážně pracovně-administrativní povinnosti, podle kterých policista musí dále postupovat. Tedy po použití donucovacího prostředku, či zbraně, bez zbytečného prodlení vyrozumí svého nadřízeného a o dané situaci sepíše úřední záznam, kde jsou následně uvedeny všechny okolnosti. Svého nadřízeného vyrozumí i v případě, že nedošlo ke zranění osoby. V případě zranění, nebo usmrcení osoby se, cestou vedoucího příslušníka daného policejního útvaru, dále vyrozumí příslušný státní zástupce.⁴²

Dále následuje ustanovení dle § 58, které je vystiženo níže. To klade policistovi povinnost, že proti osobě zjevně mladší 15 let, osobě patrně vysokého věku, osobě se zřejmou tělesnou vadou, či těhotné ženě, nesmí policista používat razantních donucovacích prostředků, jako jsou kopy, údery, teleskopický obušek apod. Je zde ale také výjimka pro případy, kdy útok takové osoby by nebylo možné odvrátit jinak, a v důsledku neodvrácení tohoto útoku by s vysokou pravděpodobností došlo k ohrožení života nebo zdraví policisty, nebo jiných osob, případně by hrozila větší škoda na majetku (dle novely trestního zákoníku se jedná o škodu nejméně 100000,- Kč).⁴³

Dle odst. 2 se toto omezení nevztahuje na skupinu osob, proti kterým je použito slzotvorného prostředku (pepřového spreje), zásahové výbušky (tato má zejména vysoce akustický efekt), a vytlačování štítem nebo vozidlem. Jedná se o výjimku, kterou lze vztáhnout na případy demonstrací. Zde je zákrok prováděn zpravidla proti velké skupině osob, přičemž se zakročuje zejména proti agresorům. Lze tedy předpokládat, že osoby, na které se výjimka vztahuje, se mezi těmito agresory nacházet nebudou.⁴⁴

Následující, a poslední ustanovení dle § 59 upřesňuje podmínky při zákroku pod jednotným velením, kam spadají například hromadné zákroky při demonstracích, fotbalových utkání apod.⁴⁵

---

⁴² VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 235–236

⁴³ ČESKO. § 58 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4100

⁴⁴ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 238

⁴⁵ ČESKO. § 59 zákona č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, str. 4100

5 Okolnosti vylučující protiprávnost

Trestní právo v ČR pod pojmem „okolnosti vylučující protiprávnost“ rozumí určité okolnosti, za kterých, čin, který se svými rysy podobá trestnému činu, není trestným činem. Jednotlivé případy takovýchto okolností charakterizují především chybějící znaky trestného činu. Těmito chybějícími znaky jsou: společenská škodlivost a protiprávnost trestného činu. Dle současného trestního zákoníku (z. č. 40/2009 Sb.) je v ČR pět ustanovení vylučující protiprávnost (§ 28 až § 32). Těmito ustanoveními jsou myšleny instituty nutné obrany, krajní nouze, svolení poškozeného, přípustné riziko a v neposlední řadě oprávněné použití zbraně.⁴⁶

Tato kapitola se zabývá krajní nouzí a nutnou obranu, neboť se v rámci sebeobrany jedná o nejčastěji používané instituty, co se okolností vylučující protiprávnost týče. Dále se kapitola zabývá ustanovením § 32 oprávněné použití zbraně, neboť toto ustanovení je také zejména využíváno v rámci sebeobrany.

5.1 Krajní nouze

Podmínky krajní nouze jsou upraveny ustanovením § 28 trestního zákoníku.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“⁴⁷

K tomuto činu je oprávněn každý, kdo se ocitne ve stavu přímo hrozícího nebezpečí, při kterém jsou ohroženy zájmy chráněné zákonem (život, zdraví, majetek). Nemusí být ohroženy pouze zájmy chráněné zákonem osoby, která se při tomto stavu ocitla. Toto ustanovení dává, za splnění zákonných podmínek, komukoliv oprávnění přímo hrozící nebezpečí (poruchu) odvrátit např. i protiprávním jednáním.

Nebezpečí – porucha může mít různé příčiny. Těmito příčinami mohou být přírodní síly, útoky zvířat, fyziologické procesy nebo i samotné lidské jednání.

---

⁴⁶ ČESKO. § 28 - § 32 zákona č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, str. 358-359

⁴⁷ tamtéž, § 28, str. 358

Jednou z hlavních podmínek je, že nebezpečí přímo hrozí. To znamená, že porucha, či nebezpečí ještě nastala, ale vše spěje k tomu, že každým okamžikem nastane. Další podmínkou je subsidiarita, tzn. že nebezpečí nelze odvrátit jinak. To znamená, že pokud by nehrozilo nebezpečí z prodlení, je každého povinností nebezpečí odvrátit nejméně závažnou možností. Další podmínkou krajní nouze je povinnost nebezpečí snášet. Zde se jedná o osoby, které svou profesí mají za úkol zejména pomáhat a s tím snášet určitá nebezpečí. Jedná se např. o policisty ve službě, hasiče při požáru, či lékaře při ošetřování. Tato podmínka se ale nesmí brát zcela doslovně. I při povinnosti snášet nebezpečí, musí být dodrženy další podmínky přiměřenosti, kdy například nelze po lékaři požadovat zákrok, pokud by bylo zcela zřejmé, že se při tomto zákroku nakazí smrtelnou chorobou. Na tuto podmínku navazuje poslední podmínka – proporcionalita. V rámci krajní nouze totiž nesmí být jednáním, které odvrací nebezpečí, způsoben stejný, nebo závažnější následek, který hrozil v případě neodvrácení nebezpečí. Tedy „život za život“ není jednání v krajní nouzi. Pokud by jednou smrtí bylo zachráněno více životů, už by se o jednání v krajní nouzi jednalo.⁴⁸

Pokud nejsou při jednání v krajní nouzi dodrženy všechny výše uvedené zákonné podmínky, jedná se o takzvaný exces. Jinými slovy, pokud by nebyly dodrženy všechny podmínky, jednalo by se o polehčující okolnosti dle § 41, písm. g) trestního zákoníku.

5.2 Nutná obrana

Podmínky nutné obrany jsou upraveny ustanovením § 29 trestního zákoníku.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“⁴⁹

K tomuto činu je oprávněn každý, kdo se ocitne ve stavu bezprostředně hrozícího, nebo trvajících útoku, při kterém jsou ohroženy zájmy chráněné zákonem (život, zdraví, majetek). Útokem nemusí být ohrožena pouze osoba, která se při tomto stavu ocitla, ale i osoba jiná. Zde by šlo tedy o pomoc v nutné obraně. Toto ustanovení dává komukoliv oprávnění přímo hrozící, nebo trvajících útok odvrátit např. i protiprávním jednáním.

---

⁴⁸ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, str. 165

⁴⁹ ČESKO. § 29 zákona č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, str. 358

Samozřejmě opět při dodržení zákonných podmínek. Při odvracení útoku může být útočnickovi způsobena závažnější újma, než která jeho útokem hrozila. Při obraně nesmí být obrana zcela zjevně nepřiměřená (např. pokud dospělý muž vystřelí ze zbraně na děti, které mu chodí po pozemku). Další podmínkou je, že útok musí trvat, nebo bezprostředně hrozit. Když je tedy při obraně útočník přemožen a ten následně přestane útočit, nebo se dá na útěk, nesmí už být například ze msty pronásledován a následně fyzicky napadnut.⁵⁰

5.3 Rozdíl mezi nutnou obranou a krajní nouzí

V nutné obraně je způsobena škoda útočnickovi, kdežto činem v krajní nouzi je způsobena škoda komukoliv. Dále zde není subsidiarita, tzn. že nikdo není povinen snášet nebezpečí útoku a vzniklá škoda může být i větší. (Podmínky dané nutnou obranou jsou mírnější). Čin v krajní nouzi naopak žádá subsidiaritu. Někdo je dokonce povinen snášet nebezpečí a způsobit může jen menší škodu než škodu hrozící. (Podmínky dané krajní nouzí jsou tedy přísnější.) Institut nutné obrany vyžaduje výhradně útok člověka a útočení úmyslné. V krajní nouzi může být nebezpečí způsobeno jakkoliv – tedy i útokem člověka a může být i domnělé.⁵¹

5.4 Oprávněné použití zbraně

Oprávněné použití zbraně je upraveno ustanovením § 32 trestního zákoníku.

„Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.“⁵²

Toto ustanovení pojednává o podmínkách, při kterých není použití zbraně trestným činem. Trestný čin tedy nespáchá ten, kdo použije zbraně v mezích jiných právních předpisů (např. § 56 z. č. 273/2008 Sb. – podmínky použití zbraně příslušníky policie ČR). Použití zbraně je vázáno na další podmínky velmi konkrétně a přesně.

Zbraň tedy nemusí být použita pouze v mezích nutné obrany a krajní nouze. *„Zbraň se rozumí cokoliv, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“⁵³*

---

⁵⁰ NOVOTNÝ, F. A HULINKSÝ, P. Nutná obrana. In Policejní akademie České republiky v Praze. *Bezpečnostní teorie a praxe/Security Theory and Practice*. Periodikum Policejní akademie ČR v Praze, rok 2014, čtvrté číslo. Praha: Policejní akademie České republiky, 2014, str. 91–92

⁵¹ MUJ-PRAVNÍK.CZ: *Nutná obrana a krajní nouze v trestním právu* [online], 2014 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://muj-pravnik.cz/nutna-obrana-a-krajni-nouze-v-trestnim-pravu/>

⁵² ČESKO. § 32 zákona č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, str. 359

⁵³ EPRAVO.CZ: *Oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost* [online], 2015 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/opravnene-pouziti-zbrane-jako-okolnost-vylucujici-protipravnost-97347.html>

6 Kvantitativní výzkumné šetření

6.1 Cíl výzkumu

Cílem empirické části této bakalářské práce bude objasnit určité vztahy a jevy v rámci problematiky týkající se prostředků profesní sebeobrany, přičemž se zaměřím zejména na celkovou orientovanost u respondentů. Výzkumu se budou účastnit příslušníci Policie České republiky, konkrétně policisté sloužící v rámci Krajského ředitelství Policie Plzeňského kraje.

Cílem je zjistit

1. Zjistit základní orientovanost respondentů v problematice týkající se prostředků profesní sebeobrany u Policie ČR.
2. Zjistit míru využívání prostředků sebeobrany v profesním životě policisty.
3. Zjistit, které prostředky profesní sebeobrany u Policie ČR jsou nejpoužívanější a nejefektivnější.
4. Zjistit míru proškolení policistů v rámci prostředků profesní sebeobrany.
5. Zjistit míru znalostí u policistů k zákonnému použití prostředků profesní sebeobrany.
6. Zjistit, zda je dostačující zákonné oprávnění k použití prostředků profesní sebeobrany u Policie ČR.

6.2 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu, na základě zjištěných poznatků o prostředcích profesní a osobní sebeobrany, bude ověřit níže stanovaná tvrzení. V rámci formulace hypotéz jsem využil svou znalost prostředí Policie ČR. K výše uvedeným cílům jsem stanovil níže uvedené hypotézy:

Hypotéza 1: Domnívám se, že více než 70 % respondentů je znám pojem profesní sebeobrana.

Hypotéza 2: Předpokládám, že nejméně 60 % respondentů užívá prostředky profesní sebeobrany několikrát do roka.

Hypotéza 3: Domnívám se, že nejčastější odpovědi respondentů v rámci využívání prostředků sebeobrany jsou hmaty, chvaty, údery a kopy, tedy sebeobrané techniky beze zbraně.

Hypotéza 4: Domnívám se, že v nadpoloviční většině byly sebeobrané prostředky užity s účinným výsledkem.

Hypotéza 5: Domnívám se, že se nejméně 8x do roka, alespoň polovina respondentů účastní kurzu, školení, či výcviku v rámci používání prostředků profesní sebeobrany.

Hypotéza 6: Předpokládám, že alespoň 80 % respondentů zná zákonné použití prostředků profesní sebeobrany, s čímž jsou spojeny specifické podmínky dané zákonem o Policii České republiky.

Hypotéza 7: Domnívám se, že více než 60 % respondentů považuje současná zákonná oprávnění k použití prostředků sebeobrany za dostatečná.

6.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor, který jsem zkoumal, byli příslušníci Policie ČR z Plzeňského kraje. Tento soubor je velmi obsáhlý, proto jsem záměrně zkoumaný soubor vymezil na oblast Plzeň-město, a to zejména policisty, kteří slouží v přímém výkonu služby, a tedy je předpoklad, že se s touto problematikou setkávají častěji. Výběrový a kontrolní vzorek jsem stanovil technikou vlastního výběru. Mým záměrem bylo získat alespoň 90 respondentů. Výběrový vzorek mého šetření tvořilo 67 příslušníků PČR, kteří jsou služebně zařazení u služby pořádkové policie. Kontrolní vzorek tvořilo 12 příslušníků služebně zařazených u služby kriminální policie a vyšetřování, 9 příslušníků služebně zařazených u služby dopravní policie a 3 příslušníci služebně zařazení u služby cizinecké policie. Celkově se tedy jednalo o 91 osob, které pracují na rozdílných služebních místech.

6.4 Použitá metodika práce

Při sepisování praktické části této práce bude využita metoda kvantitativního výzkumu vzhledem k většímu počtu dat a respondentů. Charakter této práce si vyžadoval zvolení dotazníkového šetření. Na základě tohoto jsem dotazník sestavil vzhledem ke stanoveným cílům, a dále k následnému ověření stanovených hypotéz. Dotazník obsahuje celkem patnáct otázek. Dané odpovědi jsou téměř uzavřené, přičemž v jedné otázce byla otevřená možnost odpovědi. V otázkách, které se týkaly subjektivního hodnocení dané

problematiky, byly záměrně voleny odstupňované odpovědi ve formě: ano, spíše ano, spíše ne, ne. To z toho důvodu, aby bylo dosaženo přesnějších výsledků, kdy respondent nebude toho názoru, že se v problematice perfektně vyzná, ale bude toho názoru, že se spíše vyzná, než že by problematiku vůbec neznal. Úvodní část dotazníku je tvořena prohlášením o zachování anonymity údajů.

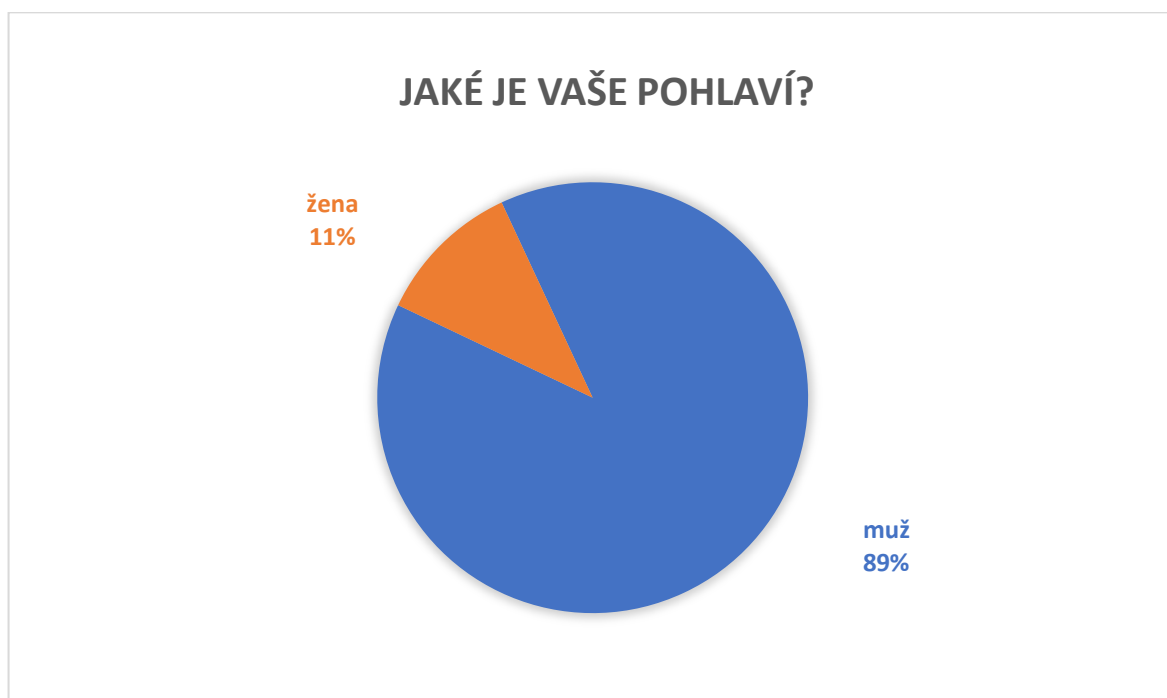
6.5 Sběr a zpracování dat

Pro vlastní šetření jsem oslovil 126 respondentů. Dotazník byl vyhotoven v elektronické podobě za pomoci nástroje Survio.com, a odkaz na tento dotazník byl dále distribuován v době od 12.3.2021 do 20.3.2019 pomocí emailu, či sociálních sítí.

Bylo rozdáno celkem 126 dotazníků, přičemž návratnost dotazníků byla 94 dotazníků, což činí 73 procent. Téměř všechny dotazníky byly vyplněny řádně, přičemž 3 z dotazníků musely být vyřazeny pro chybné vyplnění. Analýza a následné třídění získaných dat bylo prováděno elektronicky. Ke grafickému zpracování byl použit počítačový program MS Excel. Při zpracování dat nedošlo k žádným problémům.

Odkaz na dotazník: <https://www.survio.com/survey/d/U7M2B2R8B7A4U1J2D>

Graf č. 1:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 1:

Jaké je Vaše pohlaví?	Počet	%
Muž	81	89 %
Žena	10	11 %

Otázka č. 1: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Největší zastoupení v dotazníkovém šetření měli muži, kterých bylo celkem 81, což činí 89 % z celkového počtu dotazovaných. Dále v dotazníku odpovídaly ženy, kterých bylo celkem 10, což činí 11 % z celkového počtu dotazovaných.

Graf č. 2:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

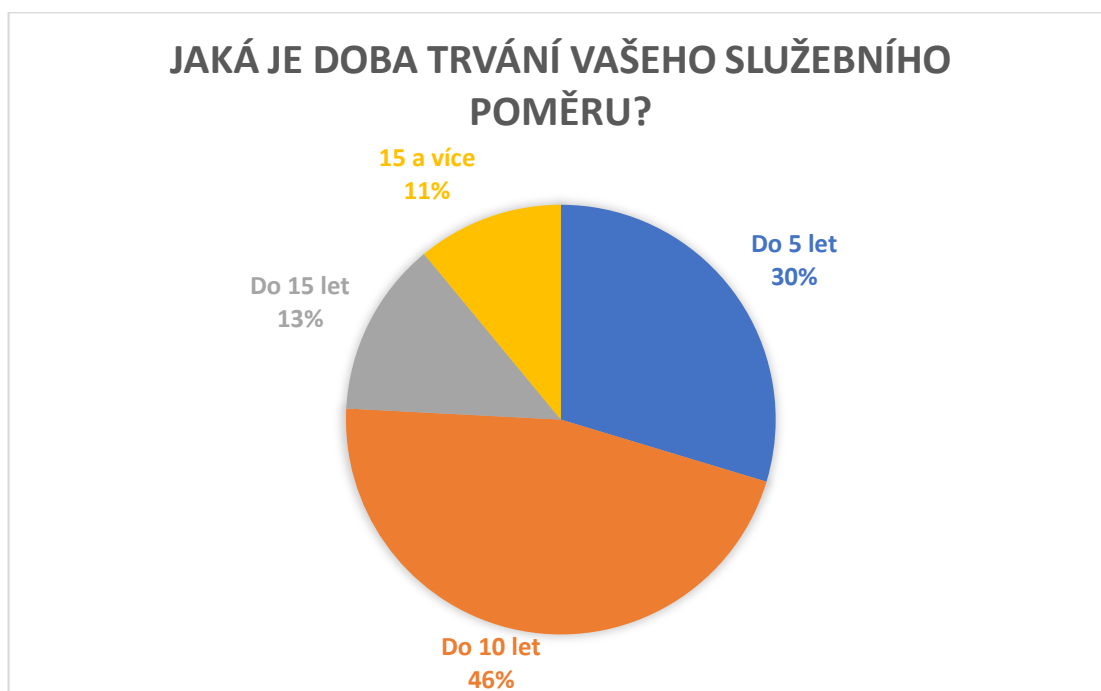
Tabulka č. 2:

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Počet	%
Středoškolské s maturitou	53	58 %
Vyšší odborné	15	17 %
Vysokoškolské a výše	23	25 %

Otázka č. 2: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Otázka se týkala nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nejčastější odpovědí bylo středoškolské s maturitou, kdy tento počet odpovědí byl 53, což činí 58 % z celkového počtu dotazovaných. Další nejčastější odpovědí bylo vysokoškolské a vyšší vzdělání. Takto odpovědělo celkem 23 respondentů, což činí 25 % z celkově dotázaných. Nejméně odpovědí bylo vyšší odborné vzdělání, přičemž takto odpovědělo 15 z celkového počtu 91 respondentů, což činí 17 %, tedy ani tato odpověď není zanedbatelná. Z průzkumu tedy lze vyčíst, že ve zkoumané oblasti má 42 % příslušníků více než středoškolské vzdělání. Dle mého názoru tento výsledek odpovídá žádoucímu stavu v oblasti vzdělanosti.

Graf č. 3:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 3:

Jaká je doba trvání Vašeho služebního poměru?	Počet	%
Do 5 let	27	30 %
Do 10 let	42	46 %
Do 15 let	12	13 %
15 let a více	10	11 %

Otázka č. 3: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Otázka se zaobírala délkou služebního poměru každého respondenta. Možnost do 5 let zodpovědělo celkem 27 příslušníků, přičemž se v procentuálním zastoupení jedná o 30 % z celkově dotazovaných. Nejčastější odpovědí byla délka služebního poměru do 10 let. Zde se jednalo o 42 z celkově dotázaných respondentů, kdy toto odpovídá 46 % z celkově dotázaných. Délka služebního poměru do 15 let byla zodpovězena ve 12 případech, kdy se jednalo o 13 % z celkově dotazovaných respondentů. Nejméně častou odpovědí bylo 15 let a více, kdy se jednalo o 10 odpovědí z celkového počtu 91 respondentů, kdy této hodnotě odpovídá zastoupení z 11 %.

Graf č. 4:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 4:

Kde jste služebně zařazen?	Počet	%
Služba dopravní policie	9	10 %
Služba cizinecké policie	3	3 %
Služba pořádkové policie	67	74 %
Služba kriminální policie a vyšetřování	12	13 %

Otázka č. 4: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. V této otázce je patrné množstevní zastoupení výběrového a kontrolního vzorku respondentů. Jako výběrový vzorek byli vybráni policisté ze služby pořádkové policie. Tento výběrový vzorek tvořilo 74 % z celkového počtu respondentů, kdy se jednalo o 67 příslušníků z 91 celkově dotázaných. Jako kontrolní vzorek byli určeni policisté ze služby dopravní, cizinecké a kriminální policie a vyšetřování. V případě služby dopravní policie se jednalo o 9 respondentů, tedy 10 % z celkově dotázaných. V případě cizinecké policie se jednalo o 3 respondenty z celkově dotázaných, tedy 3 %. Ze strany příslušníků služby kriminální policie a vyšetřování se jednalo o 12 respondentů, tedy 13 % z celkově dotázaných.

Graf č. 5:

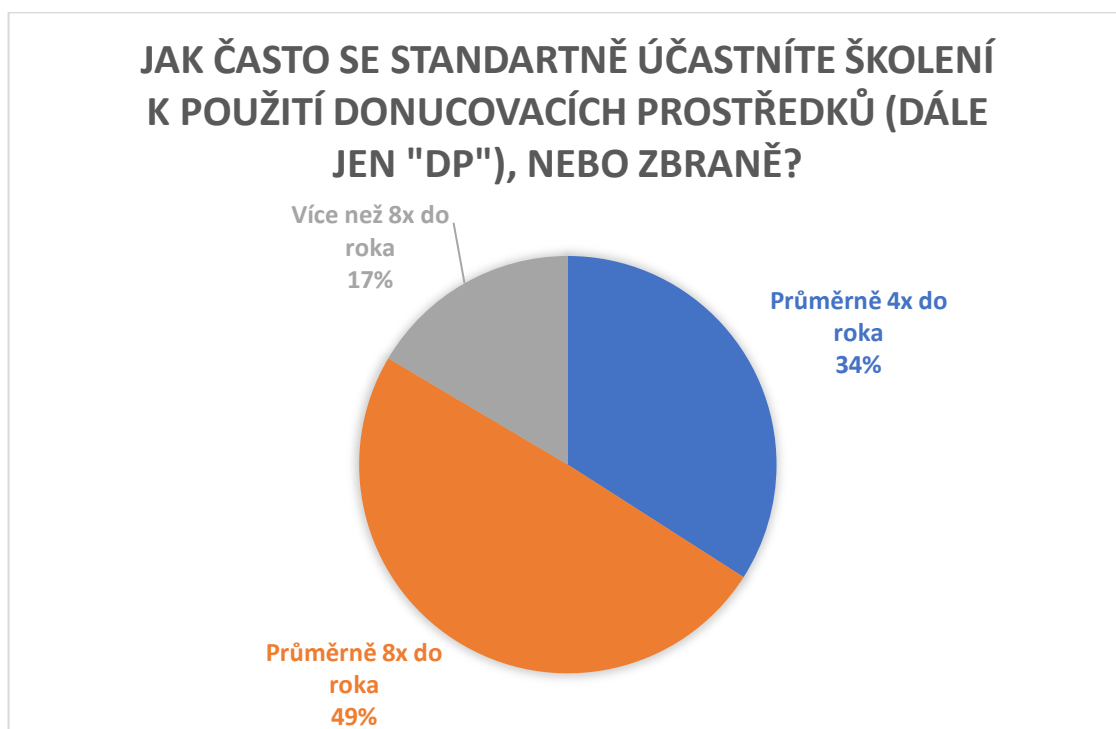
Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 5:

Je Vám znám pojem profesní sebeobrana?	Počet	%
Ano	71	78 %
Spíše ano	16	18 %
Spíše ne	3	3 %
Ne	1	1 %

Otázka č. 5: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. K této otázce byla stanovena **hypotéza č. 1**, kde jsem se domníval, že více než 70 % respondentů je znám pojem profesní sebeobrana. Tato hypotéza **se potvrdila**, neboť se v této problematice orientuje celkem 96 % respondentů, konkrétně pak 71, procentuálně 78 %, respondentů odpovědělo, že se se orientuje a dále 16 respondentů z celkově dotázaných, tedy 18 % odpovědělo, že se v této oblasti spíše orientuje. Celkem 4 respondenti byly toho názoru, že se v profesní sebeobraně neorientují, kdy názoru „spíše ne“ byli 3 respondenti a názoru „ne“ byl 1 respondent. Avšak při bližším zkoumání dalších odpovědí těchto 4 respondentů bylo zjištěno, že podstupují výcvik 4x až 8x do roka, oblast používání jim není cizí, neboť DP používají několikrát do měsíce, a jimi volený DP byl téměř vždy účinný.

Graf č. 6:

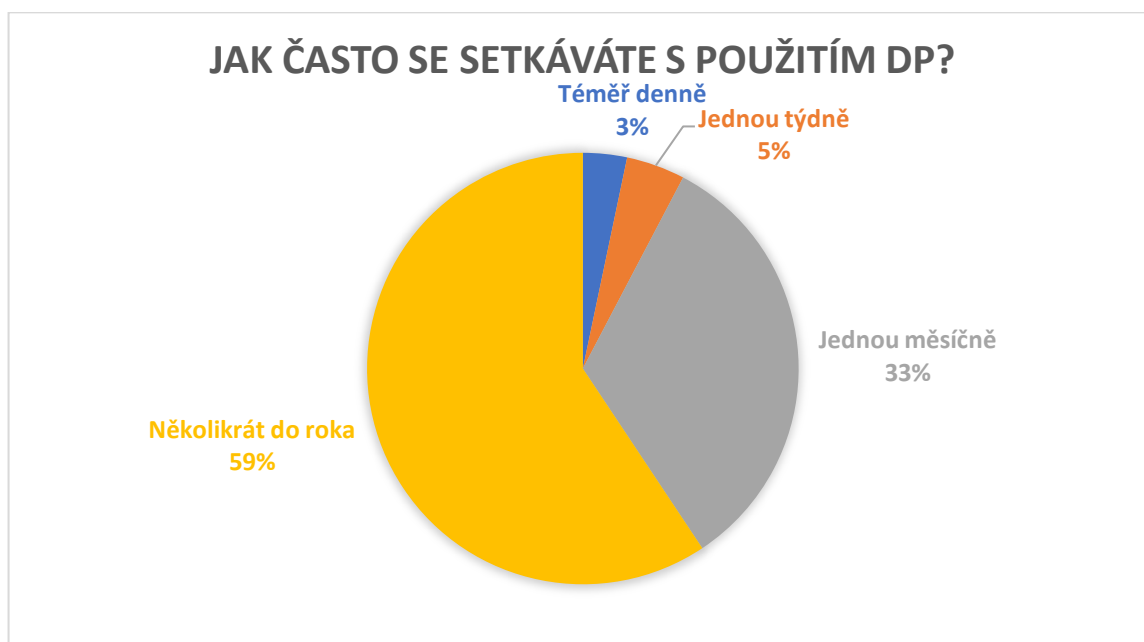
Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 6:

Jak často se standardně účastníte školení k použití donucovacích prostředků (dále jen "DP"), nebo zbraně?	Počet	%
Průměrně 4x do roka	31	34 %
Průměrně 8x do roka	45	49 %
Více než 8x do roka	15	17 %

Otázka č. 6: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. V tomto případě byla otázka zaměřena na určitou intenzitu, ve které respondenti podstupují výcvik k používání DP, anebo zbraně. Šetřením bylo zjištěno, že průměrně 4x do roka se výcviku účastní 31 respondentů, což činí 34 %, dále se pak průměrně 8x do roka účastní 45 respondentů, tedy 49 % a více než 8x do roka se těchto školení, či výcviků účastní 15 respondentů, tedy 17 %. K této otázce byla stanovena **hypotéza č. 5**, kde jsem se domníval, že se nejméně polovina příslušníků, těchto výcviků, či kurzů účastní alespoň 8x do roka. Hypotéza **se potvrdila**, neboť 66 % respondentů uvedlo, že se těchto kurzů účastní alespoň 8x do roka. Dle mého názoru tento výsledek dále koresponduje s tvrzením v teoretické části (podkapitola 2.3, str. 15-17), kde je uvedeno, jakým způsobem jsou policisté rozděleni do výcvikových skupin.

Graf č. 7:

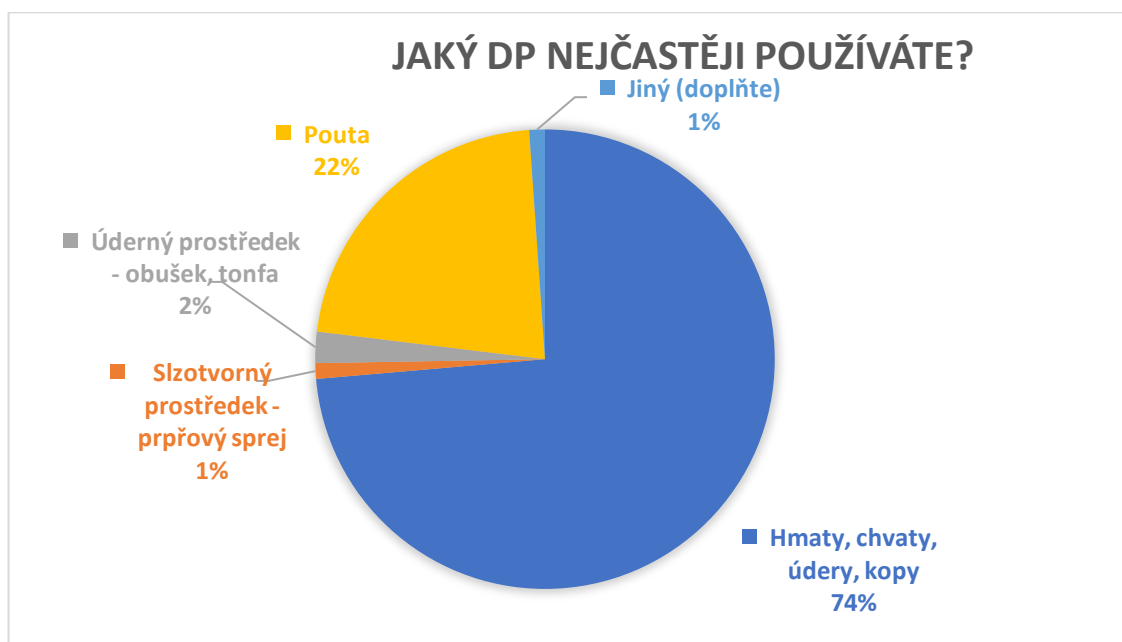
Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 7:

Jak často se setkáváte s použitím DP?	Počet	%
Téměř denně	3	3 %
Jednou týdně	4	5 %
Jednou měsíčně	30	33 %
Několikrát do roka	54	59 %

Otázka č. 7: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Otázka se týkala míry používání prostředků profesní sebeobrany. K této otázce byla také stanovena **hypotéza č. 2**, kde se domnívám, že nejméně 60 % respondentů užívá tyto prostředky několikrát do roka. Hypotéza **se částečně potvrdila**, neboť tuto odpověď volilo 59 % respondentů, což je těsně pod hranicí mého předpokladu, tedy tyto prostředky jsou užívány těsně nad hranicí mého předpokladu. Odpověď jednou měsíčně volilo 30 respondentů, což činí 33 % z celkově dotazovaných. Jednou týdně jsou tyto prostředky používány ze strany 4 respondentů, což činí 5 % a téměř denně se s používáním těchto prostředků setkávají 3 respondenti, což činí 3 % z celkového počtu dotazovaných.

Graf č. 8:

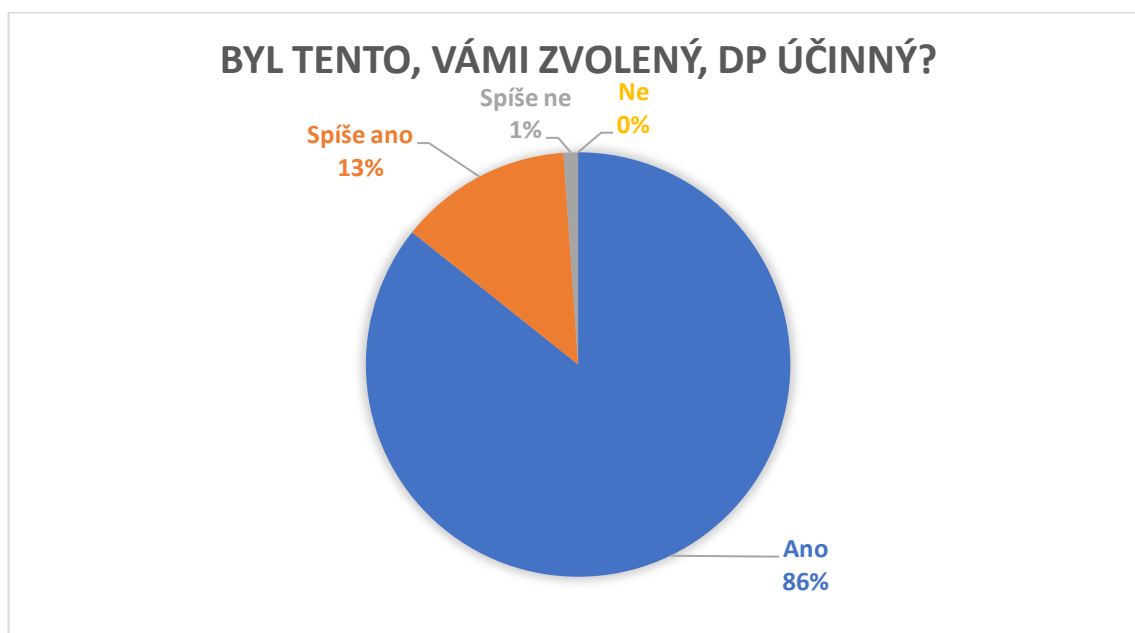
Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 8:

Jaký DP nejčastěji používáte?	Počet	%
Hmaty, chvaty, údery, kopy	67	74 %
Slzotvorný prostředek – pepřový sprej	1	1 %
Úderný prostředek – obušek, tonfa	2	2 %
Pouta	20	22 %
Jiný (doplňte)	1 (Žádný – Vedoucí OOP)	1 %

Otázka č. 8: v tomto případě měl respondent možnost otevřené odpovědi, a to z důvodu velkého množství donucovacích prostředků. Pro větší přehled u následného vyhodnocení byly z mé strany dány také možnosti, které budou, dle mého názoru, nejčastější. K této otázce byla dále stanovena **hypotéza č. 3**, kde jsem se domníval, že nejvíce budou, jako donucovací prostředky, využívány hmaty, chvaty, údery, kopy. Tato hypotéza **se potvrdila**, neboť tuto možnost odpovědělo celkem 67 respondentů, což z celkového počtu 91 dotazovaných tvoří 74 %. Dalším nejčastějším donucovacím prostředkem byly pouta, která se dají využít také samostatně. Tato odpověď byla nejčastěji volena ze strany kontrolního vzorku respondentů, tedy ze strany policistů služby kriminální policie a vyšetřování, služby dopravní policie a služby cizinecké policie. Domnívám se, že tomu je tak proto, neboť policisté z kontrolního vzorku, pouta využívají převážně v rámci omezení osoby na osobní svobodě, a to bez předchozího užití jiných DP.

Graf č. 9:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 9:

Byl tento, Vámi zvolený, DP účinný?	Počet	%
Ano	78	86 %
Spíše ano	12	13 %
Spíše ne	1	1 %
Ne	0	0 %

Otázka č. 9: tato otázka byla zaměřena na účinnost volených donucovacích prostředků. Cílem této otázky bylo zjistit, zda jsou donucovací prostředky voleny správně. K této otázce byla stanovena **hypotéza č. 4**, kde se domnívám, že zvolené donucovací prostředky jsou v nadpoloviční většině užívány s kladným účinkem. Hypotéza se **potvrdila**, neboť kladně odpovědělo 78 respondentů, což činí 86 % z celkově dotázaných. Spíše kladně odpovědělo dalších 12 respondentů, což procentuálně činí 13 %. V jednom případě byl zvolený donucovací prostředek spíše neúčinný.

Při bližším zkoumání dalších odpovědí v dotazníku, ve kterém se tato odpověď objevila, bylo zjištěno, že tomu tak bylo ze strany policistky sloužící u dopravní policie, která pravidelně podstupuje kurzy, nebo výcviky k použití DP. V daném případě se jednalo o slzotvorný prostředek. Dle mého názoru tomu tak může být v případě, když je slzotvorný prostředek použitý proti osobě, která je pod vlivem omamných a psychotropních látek, neboť v důsledku užití těchto látek má značně snížený práh citlivosti a bolesti.

Graf č. 10:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 10:

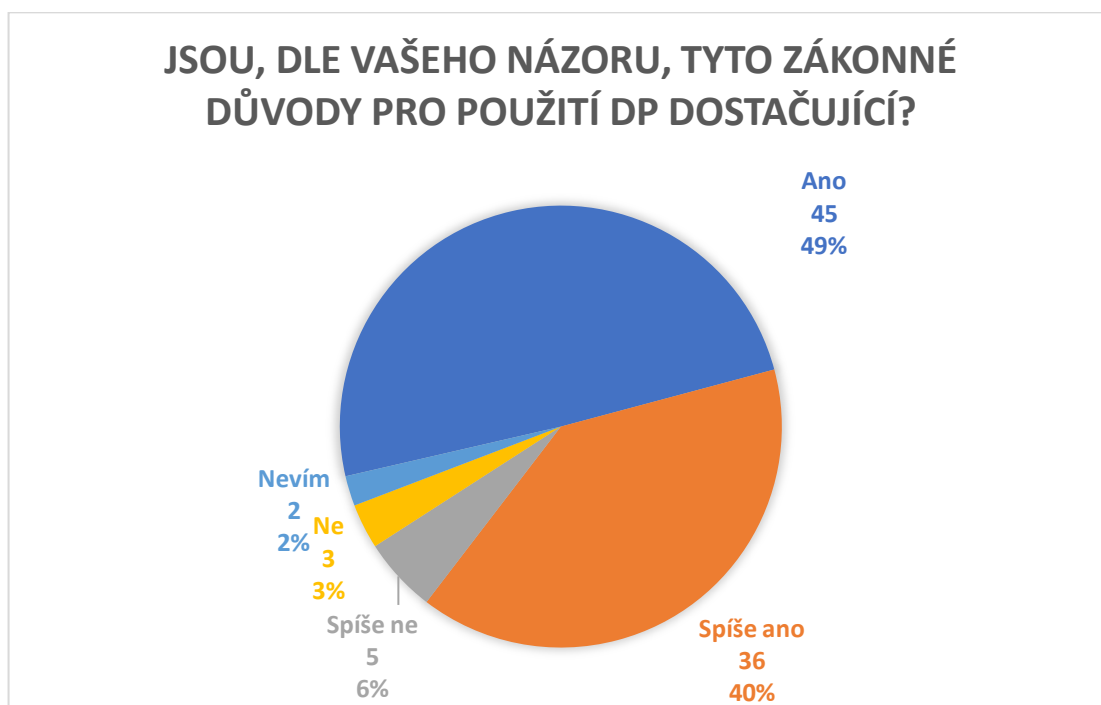
Znáte zákonné důvody pro použití DP?	Počet	%
Ano	86	95 %
Spíše ano	4	4 %
Spíše ne	1	1 %
Ne	0	0 %

Otázka č. 10: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka se zaobírala mírou znalostí zákonných důvodů a podmínek k použití DP. K této otázce byla stanovena **hypotéza č. 6**, kde se domnívám, že alespoň 80 % respondentů zná zákonné použití prostředků v profesní sebeobraně. K této otázce jsem dále stanovil 4 kontrolní otázky, konkrétně otázky č. 12, 13, 14, 15, které jsou zaměřeny právě na znalost zákonných podmínek a oprávnění, které se k použití donucovacích prostředků vztahují. Těmito kontrolními otázkami jsem chtěl ověřit tvrzení v této otázce. Daná hypotéza č. 6 se po vyhodnocení kontrolních otázek **později potvrdila**.

V této otázce 86 respondentů, což činí 95 %, uvedlo, že zná zákonné důvody k použití DP. Spíše ano uvedli 4 respondenti, což představuje 4 % z dotázaných. Spíše ne uvedl 1 respondent, přičemž tento respondent následně vyplnil všechny, mnou stanovené kontrolní otázky správně. Mohlo se tedy pouze jednat o přísné sebehodnocení.

Graf č. 11:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 11:

Jsou, dle Vašeho názoru, tyto zákonné důvody pro použití DP dostačující?	Počet	%
Ano	45	49 %
Spíše ano	36	40 %
Spíše ne	5	6 %
Ne	3	3 %
Nevím	2	2 %

Otázka č. 11: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka byla stanovena pro subjektivní zhodnocení, zda jsou současné zákonné podmínky pro použití DP dostačující. K této otázce byla stanovena **hypotéza č. 7**, kde více než 60 % respondentů považuje současné zákonná oprávnění za dostačující. Tato hypotéza **se částečně potvrdila**, neboť 45, tedy 49 %, z celkového počtu dotázaných respondentů považuje tato oprávnění za dostatečná. Dalších 36, procentuálně tedy 40 %, respondentů považuje tato oprávnění za spíše dostatečná. Odpověď spíše ne volilo 5 respondentů, tedy 6 % z dotázaných. Nedostatečně hodnotí tato oprávnění celkem 3 respondenti, což činí 3 %. Zbývajících 2 respondenti se nemohli rozhodnout, zda oprávnění jsou, nebo nejsou dostatečná, což činí 2 % dotazovaných.

Graf č. 12:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

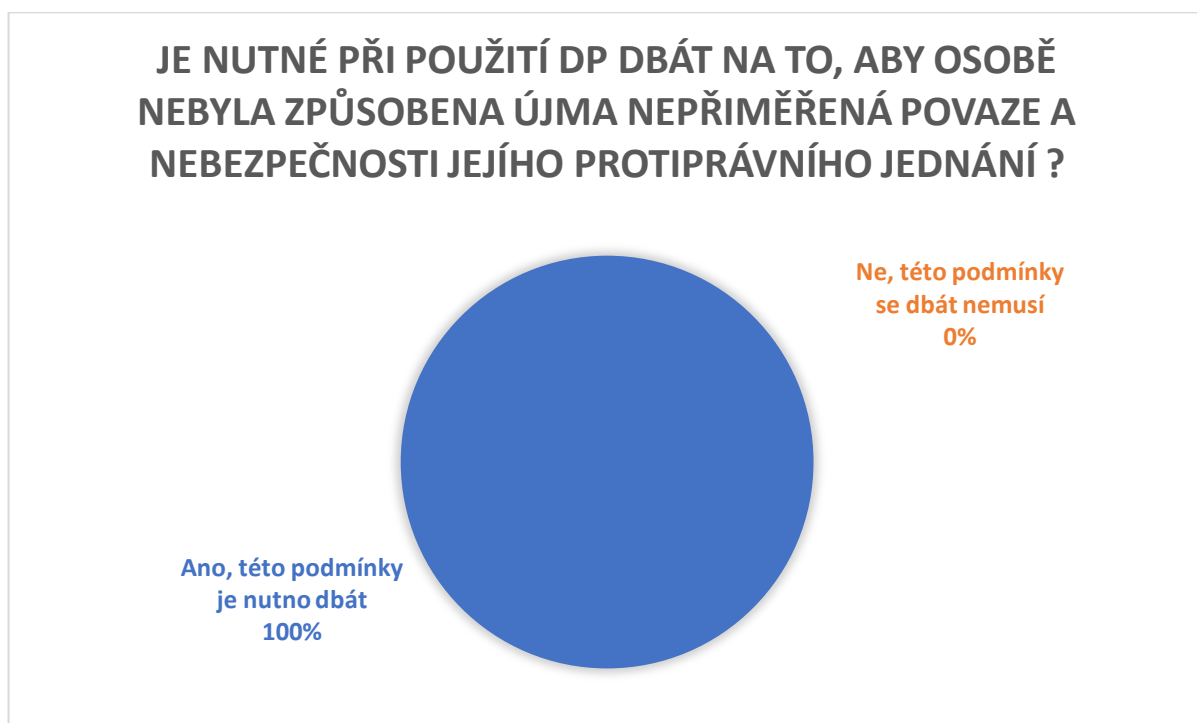
Tabulka č. 12:

Je Vám známo, kdy policista není povinen, pomocí zákonné výzvy s výstrahou o použití DP, před zákrokem vyzvat osobu, proti které zakročuje?	Počet	%
V případě, že zákrok nesnese odkladu	90	99 %
Policista nemusí osobu nijak vyzvat	1	1 %

Otázka č. 12: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka byla vytvořena za účelem kontroly tvrzení v otázce č. 10, která se týkala míry znalosti zákonných podmínek k použití DP. Tato otázka se zabírala problematikou, ve kterých případech nemusí policista před zákrokem vyzvat osobu zákonnou výzvou, jenž je blíže ukotveno v § 53 odst. 2 zák. č. 273/2008 Sb.

Tuto otázku zodpovědělo správně 90 respondentů, což činí 99 % správnost a podporu předchozího tvrzení. V jednom případě byla odpověď vyplněna nesprávně. Po bližším zkoumání dalších odpovědí v dotazníku s touto odpovědí bylo zjištěno, že ostatní odpovědi byly vyplněny správně.

Graf č. 13:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 13:

Je nutné při použití DP dbát na to, aby osobě nebyla způsobena újma nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání?	Počet	%
Ano, této podmínky je nutno dbát	91	100 %
Ne, této podmínky se dbát nemusí	0	0 %

Otázka č. 13: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka byla vytvořena za účelem kontroly tvrzení v otázce č. 10, která se týkala míry znalosti zákonných podmínek k použití DP. Tato otázka se zabírala oblastí přiměřenosti zákroku, jenž je blíže ukotvena v § 53 odst. 5 zák. č. 273/2008 Sb.

Tato otázka byla zodpovězena ve všech případech správně.

Graf č. 14:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 14:

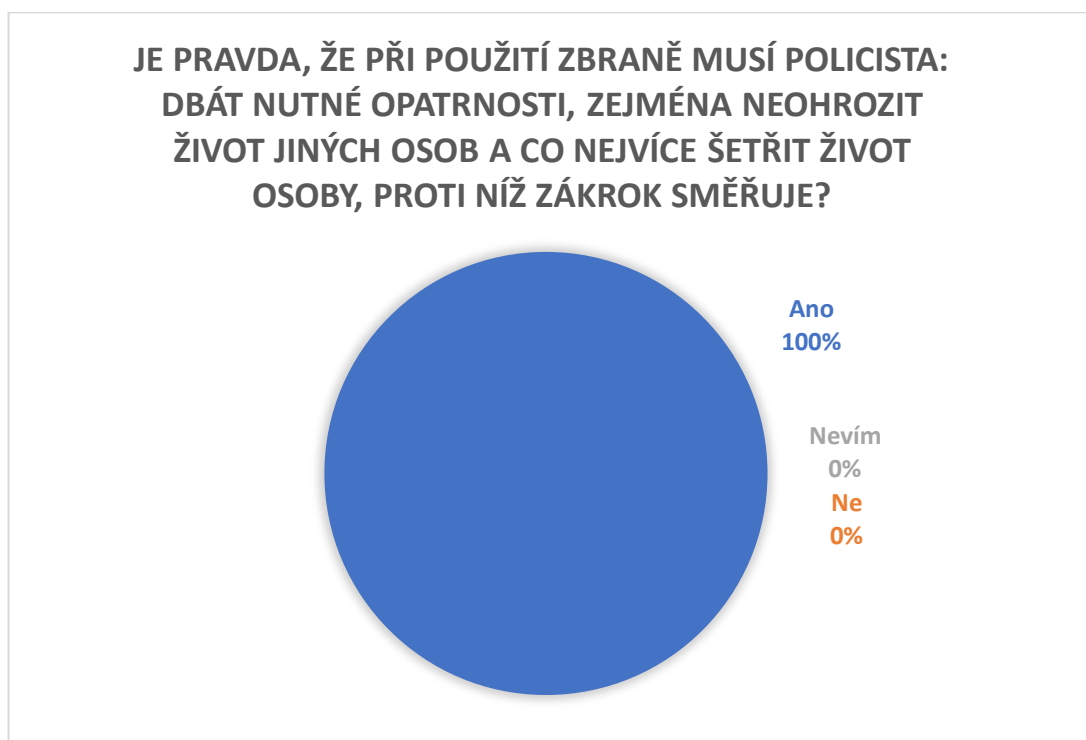
Je použití služební zbraně přípustné za podmínky, že by užití DP bylo zřejmě neúčinné?	Počet	%
Ano, zbraň mohu použít za situace, kdy by užití DP bylo zřejmě neúčinné	84	92 %
Ne, je na mém uvážení, kdy zbraň použiji	7	8 %

Otázka č. 14: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka byla vytvořena za účelem kontroly tvrzení v otázce č. 10, která se týkala míry znalosti zákonných podmínek k použití DP a zbraně. Tato otázka se týkala podmínky, která je dána zákonným ustanovením dle § 56 odst. 2 zák. č. 273/2008 Sb.

V této otázce odpovědělo 84 respondentů, což činí 92 %, odpovědí, která koresponduje s výše uvedeným ustanovením dle § 56 odst. 2 zák. č. 273/2008 Sb.

Zbývajících 7 respondentů zodpovědělo, že je na uvážení každého policisty, kdy zbraň použije. To může dle mého názoru souviset s tím, že zbraň je možné použít i dle trestního zákoníku, například v nutné obraně, krajní nouzi.

Graf č. 15:

Zdroj: vlastní výzkum 2021

Tabulka č. 15:

Je pravda, že při použití zbraně musí policista: dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje?	Počet	%
Ano	91	100 %
Ne	0	0 %
Nevím	0	0 %

Otázka č. 15: respondent měl na výběr pouze z jedné nabízené odpovědi. Tato otázka byla vytvořena za účelem kontroly tvrzení v otázce č. 10, která se týkala míry znalosti zákonných podmínek k použití DP a zbraně. Tato otázka se týkala podmínky, která je dána zákonným ustanovením dle § 56 odst. 4 zák. č. 273/2008 Sb.

Tato otázka byla zodpovězena ve všech případech správně.

Závěr

Při psaní této bakalářské práce bylo mým cílem seznámit případné čtenáře s profesní sebeobranou u Policie ČR, a s prostředky, které se v této profesní sebeobraně využívají.

V první kapitole teoretické části jsem se, případným čtenářům, snažil upřesnit cíl této bakalářské práce a čtenáře seznámit s tím, jaká metodika bude použita k sepsání empirické části. Ve druhé kapitole teoretické části bylo mým cílem seznámení čtenářů se vzděláváním a výcvikem policistů. Zde jsem se snažil případné čtenáře seznámit s tím, jak funguje základní, a další odborná příprava, proč je pro každého policistu nutností, aby si základní odbornou přípravou prošel ještě před tím, než je zařazen do výkonu služby. Dále jsem uvedl rozdíl, který je ve výcvicích policistů zařazených na různých služebních místech. V další kapitole bylo mým cílem seznámení čtenářů s pojmy osobní a profesní sebeobrana. Oba tyto pojmy byly vysvětleny ve své podkapitole. V předposlední kapitole teoretické části jsem vybral, dle mého názoru, nejčastěji používané donucovací prostředky Policie ČR, které jsem pak blíže charakterizoval. Dále jsem blíže rozvedl zákonné podmínky policistů k použití těchto donucovacích prostředků, nebo zbraně. Záměrem této kapitoly bylo seznámit veřejnost, za jakých podmínek se tyto prostředky používají a na jakých principech fungují. V poslední kapitole teoretické části jsem se věnoval okolnostem vylučující protiprávnost. Zejména jsem se zabýval institutem krajní nouze a nutné obrany. Mým cílem bylo veřejnost seznámit s okolnostmi a podmínkami těchto zákonných oprávnění a rozdíly mezi nimi. Z teoretické části práce vyplývá, že znalost obranných technik, včasná volba správné techniky sebeobranu a v neposlední řadě psychická, fyzická a technická připravenost je vždy základem úspěšnosti v sebeobraně. To platí zejména pro sebeobranu lidí pracujících v oblasti bezpečnosti, neboť tyto základy vždy předčí technické prostředky, které jsou pouhou podporou při zákroku. K výše uvedené připravenosti, slouží u Policie ČR například nácvik modelových situací dle aktuálních hrozeb.

V praktické části jsem se věnoval kvantitativnímu výzkumu, kdy jsem se pomocí vytvořeného dotazníku snažil zjistit, jaká je míra informovanosti v rámci profesní sebeobranu a prostředcích profesní sebeobranu. V neposlední řadě jsem se snažil zjistit, jaké donucovací prostředky jsou nejvíce využívány a v jaké míře, dále jsem se snažil zjistit jaká je míra proškolenosti policistů k použití donucovacích prostředků a zda považují současná oprávnění k použití donucovacích prostředků za dostatečná.

Na základě dotazníkového šetření k těmto otázkám bylo zjištěno, že téměř každý policista zná pojem profesní sebeobrana, dále že 60 z 91 policistů absolvuje, nejméně 8x do roka, kurz, nebo výcvik týkající se používání donucovacích prostředků, zbraně. Dále jsem se snažil zjistit míru využívání prostředků profesní sebeobrány, zejména, které prostředky jsou nejvíce využívány a s jakou účinností. Z výzkumu vyplynulo, že 59 % dotázaných respondentů používá donucovací prostředky několikrát do roka, 33 % jednou za měsíc a zbylých 8 % donucovací prostředky využívá téměř denně, nebo alespoň 1x za týden. Dále bylo šetřením zjištěno, že 74 % z dotázaných respondentů nejvíce využívá hmaty, chvaty, údery a kopy, tedy techniky sebeobrány beze zbraně. Z 86 % případů jsou zvolené donucovací prostředky užívány s kladným účinkem, tedy že fungují, a v dalších 13 % fungují převážně spolehlivě. Dále bylo zjištěno, že v jednom případě, kdy byl použitý slzotvorný prostředek, tento prostředek spíše nefungoval. Toto zjištění potvrdilo můj výše uvedený poznatek k teoretické části, kde jsem uvedl, že technické prostředky jsou pouze podporou při zákroku. V neposlední řadě jsem zjišťoval skutečnost, zda lidé sloužící u Policie ČR, znají zákonná použití donucovacích prostředků a zbraně a zda jsou pro ně tato zákonná použití dostačující. Zde bylo zjištěno, že 95 % z dotázaných respondentů, své znalosti ohodnotilo tvrzením, ano, znám. Zbývající část své znalosti ohodnotila jako spíše znám, nebo spíše neznám. Toto tvrzení bylo později ověřeno čtyřmi otázkami, které byly na tyto znalosti zaměřené, a měli ověřit pravdivost předchozího tvrzení. Po vyhodnocení těchto otázek bylo zjištěno, že téměř všichni policisté znají zákonné oprávnění k použití donucovacích prostředků, nebo zbraně, a to i přesto, že své znalosti ohodnotili jako „spíše neznám“. Dále bylo šetřením zjištěno, že 89 % z dotázaných považuje tuto zákonnou normu za plně, nebo spíše dostatečnou, a dalších 9 % tuto normu hodnotí jako nedostatečnou, spíše nedostatečnou a zbývající 2 % respondentů se nedokázali k této otázce vyjádřit.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. GERLOCH, A., *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 335. ISBN 978-80-7380-652-1
2. JUŘÍČEK, L. a ROŽŇÁK, P. *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. Ostrava: Key Publishing, 2014. s. 323. ISBN 978-80-7418-201-3
3. NOVÁK, J. *Sebeobrana MS-1*. Praha: Alogodos, 2014. s. 536. ISBN 80-85317-26-5
4. PAVELKA, R. a STICH, J. *Sebeobrana*. Praha: IKAR, 2015. s. 112. ISBN 978-80-249-2800-5
5. NOVOTNÝ, F. A HULINKSÝ, P. Nutná obrana. In Policejní akademie České republiky v Praze. *Bezpečnostní teorie a praxe/Security Theory and Practice*. Periodikum Policejní akademie ČR v Praze, rok 2014, čtvrté číslo. Praha: Policejní akademie České republiky, 2014. s. 128. ISBN 80-7251-183-1
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. s. 151. ISBN 978-80-270-0664-9
7. PŘICHYSTAL, A. *Přežít nebo zemřít: manuál pro přežití ve zlých časech*. Praha: Česká citadela, 2019. s. 262. ISBN 978-80-907399-5-6
8. SDE-OR, I. a YANILOV, E. *Krav Maga: umění čelit ozbrojenému útočníkovi*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2003. s. 246. ISBN 80-206-0689-0
9. TOMEK, P. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, 2012. s. 175. ISBN 978-80-7263-752-2

10. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. s. 461. ISBN 978-80-7400-543-5
11. WEINMANN, W. *Lexikon bojových sportů: od aikida k zenu*. Praha: Naše vojsko, 2002. s. 157. ISBN 80-206-0613-0

Elektronické zdroje

1. EPRAVO.CZ: *Oprávněné použití zbraně jako okolnost vylučující protiprávnost* [online], 2015 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/opravnene-pouziti-zbrane-jako-okolnost-vylucujici-protipravnost-97347.html>
2. JUJUTSU.CZ: *Kansetsu waza - Páky v sebeobraně I* [online], 2011. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <http://www.jujutsu.cz/clanek/kansetsu-waza-paky-v-sebeobrane-1-60>
3. MASARYKOVA UNIVERSITA. *Technické prostředky sebeobrany* [online], 2013 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/sebeobrana/technicke-prostredky>
4. MUJ-PRAVNIK.CZ: *Nutná obrana a krajní nouze v trestním právu* [online], 2014 [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://muj-pravnik.cz/nutna-obrana-a-krajni-nouze-v-trestnim-pravu/>
5. POLICIE ČEKÉ REPUBLIKY. *20 let Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx>
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *KŘP hlavního města Prahy: Informace k základní odborné přípravě (ZOP)* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-k-zakladni-odborne-priprave-zop.aspx>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, s. 4086-4116. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. In Sběrka zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354-461. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Interní materiály veřejně nedostupné

1. ČESKO. Metodická příručka č. 1/2017 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k používání donucovacích prostředků a zbraně příslušníky Policie České republiky. Praha, 2017. Č. j. PPR15305-1/ČJ-2017-990420
2. ČESKO. Nařízení Ministerstva vnitra č. 40/2010 o vzdělávání v policejních školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra a v dalších zařízeních.
3. ČESKO. Příloha č. 3 k ZPPP č. 4/2009
4. ČESKO. ZPPP č. 4 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky.

Seznam zkratk

DP – donucovací prostředky

ČR – Česká republika

PČR – Policie České republiky

ZPPP – Závazný pokyn policejního prezidenta

NMV – Nařízení ministra vnitra

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: **Jaké je Vaše pohlaví?**

Tabulka č. 2: **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

Tabulka č. 3: **Jaká je doba trvání Vašeho služebního poměru?**

Tabulka č. 4: **Kde jste služebně zařazen?**

Tabulka č. 5: **Je Vám znám pojem osobní sebeobrana?**

Tabulka č. 6: **Jak často se standardně účastníte školení k použití donucovacích prostředků (dále jen "DP"), nebo zbraně?**

Tabulka č. 7: **Jak často se setkáváte s použitím DP?**

Tabulka č. 8: **Jaký DP nejčastěji používáte?**

Tabulka č. 9: **Byl tento, Vámi zvolený, DP účinný?**

Tabulka č. 10: **Znáte zákonné důvody pro použití DP?**

Tabulka č. 11: **Jsou, dle Vašeho názoru, tyto zákonné důvody pro použití DP dostačující?**

Tabulka č. 12: **Je Vám známo, kdy policista není povinen, pomocí zákonné výzvy s výstrahou o použití DP, před zákrokem vyzvat osobu, proti které zakročuje?**

Tabulka č. 13: **Je nutné při použití DP dbát na to, aby osobě nebyla způsobena újma nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání?**

Tabulka č. 14: **Je použití služební zbraně přípustné za podmínky, že by užití DP bylo zřejmě neúčinné?**

Tabulka č. 15: **Je pravda, že při použití zbraně musí policista: dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje?**

Seznam grafů

Graf č. 1: **Jaké je Vaše pohlaví?**

Graf č. 2: **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

Graf č. 3: **Jaká je doba trvání Vašeho služebního poměru?**

Graf č. 4: **Kde jste služebně zařazen?**

Graf č. 5: **Je Vám znám pojem osobní sebeobrana?**

Graf č. 6: **Jak často se standardně účastníte školení k použití donucovacích prostředků (dále jen "DP"), nebo zbraně?**

Graf č. 7: **Jak často se setkáváte s použitím DP?**

Graf č. 8: **Jaký DP nejčastěji používáte?**

Graf č. 9: **Byl tento, Vámi zvolený, DP účinný?**

Graf č. 10: **Znáte zákonné důvody pro použití DP?**

Graf č. 11: **Jsou, dle Vašeho názoru, tyto zákonné důvody pro použití DP dostačující?**

Graf č. 12: **Je Vám známo, kdy policista není povinen, pomocí zákonné výzvy s výstrahou o použití DP, před zákrokem vyzvat osobu, proti které zakročuje?**

Graf č. 13: **Je nutné při použití DP dbát na to, aby osobě nebyla způsobena újma nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání?**

Graf č. 14: **Je použití služební zbraně přípustné za podmínky, že by užití DP bylo zřejmě neúčinné?**

Graf č. 15: **Je pravda, že při použití zbraně musí policista: dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje?**

Přílohy

Příloha č. 1 – vzorový dotazník:

Otázka č. 1: **Jaké je Vaše pohlaví?**

- **Možné odpovědi:** a) Muž, b) Žena

Otázka č. 2: **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**

- **Možné odpovědi:** a) Středoškolské s maturitou, b) Vyšší odborné, c) Vysokoškolské a výše

Otázka č. 3: **Jaká je doba trvání Vašeho služebního poměru?**

- **Možné odpovědi:** a) Do 5 let, b) Do 10 let, c) Do 15 let, d) 15 let a více

Otázka č. 4: **Kde jste služebně zařazen?**

- **Možné odpovědi:** a) Služba dopravní policie, b) Služba cizinecké policie, c) Služba pořádkové policie, d) Služba kriminální policie a vyšetřování

Otázka č. 5: **Je Vám znám pojem osobní sebeobrana?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, b) Spíše ano, c) Spíše ne, d) Ne

Otázka č. 6: **Jak často se standardně účastníte školení k použití donucovacích prostředků (dále jen "DP"), nebo zbraně?**

- **Možné odpovědi:** a) Průměrně 4x do roka, b) Průměrně 8x do roka, c) Více než 8x do roka

Otázka č. 7: **Jak často se setkáváte s použitím DP?**

- **Možné odpovědi:** a) Téměř denně, b) Jednou týdně, c) Jednou měsíčně, d) Několikrát do roka

Otázka č. 8: **Jaký DP nejčastěji používáte?**

- **Možné odpovědi:** a) Hmaty, chvaty, údery, kopy, b) Slzotvorný prostředek - pepřový sprej, c) Úderný prostředek - obušek, tonfa, d) Pouta, d) Jiný (doplňte)

Otázka č. 9: **Byl tento, Vámi zvolený, DP účinný?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, b) Spíše ano, c) Spíše ne d) Ne

Otázka č. 10: **Znáte zákonné důvody pro použití DP?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, b) Spíše ano, c) Spíše ne d) Ne

Otázka č. 11: **Jsou, dle Vašeho názoru, tyto zákonné důvody pro použití DP dostačující?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, b) Spíše ano, c) Spíše ne, d) Ne

Otázka č. 12: **Je Vám známo, kdy policista není povinen, pomocí zákonné výzvy s výstrahou o použití DP, před zákrokem vyzvat osobu, proti které zakročuje?**

- **Možné odpovědi:** a) V případě, že zákrok nesnese odkladu, b) Policista nemusí osobu nijak vyzvat

Otázka č. 13: **Je nutné při použití DP dbát na to, aby osobě nebyla způsobena újma nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, této podmínky je nutno dbát, b) Ne, této podmínky se dbát nemusí

Otázka č. 14: **Je použití služební zbraně přípustné za podmínky, že by užití DP bylo zřejmě neúčinné?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, zbraň mohu použít za situace, kdy by užití DP bylo zřejmě neúčinné, b) Ne, je na mém uvážení, kdy zbraň použiji

Otázka č. 15: **Je pravda, že při použití zbraně musí policista: dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje?**

- **Možné odpovědi:** a) Ano, b) Ne, c) Nevím